

Bulletin zahraničního oddělení Nejvyššího soudu

Vážení čtenáři,

Konec roku 2014 byl nabitý zajímavým děním na půdě obou evropských soudů, jehož přehled Vám přinášíme v posledním letošním čísle. Dne 18. prosince 2014 vyšel s napětím očekávaný posudek Soudního dvora k přistoupení EU k Úmluvě o ochraně lidských práv, krátkou informaci najdete v rubrice Aktuality. Svého vydání se dočkala také nová zpráva CEPEJ o efektivnosti evropského soudnictví.

Bohaté nadílky se dostalo České republice v předběžných otázkách - na straně 7 upozorňujeme zejména na rozsudek v předběžné otázce podané Nejvyšším soudem ve věci L (C-656/13; prorogace v režimu Brusel II bis) a také na novou předběžnou otázku NS ČR ve věci Matoušková (C-404/14; úkon za nezletilé-

ho v dědickém řízení).

Kromě tradičního přehledu judikatury cizích nejvyšších soudů aplikujících právo EU a judikatury Soudního dvora EU bychom Vás rádi upozornili také na poslední kauzy České republiky, které byly rozhodnuty před Evropským soudem pro lidská práva: štrasburský soud se zabýval soudní kontrolou šetření v obchodních prostorech (Delta Pékárny), a také dvěma spory týkajícími se porodů - Hanzelkovi; a Dubská a Krejzová proti České republice (domácí porody).

Za redakci přeje příjemné čtení
Katarína Šipulová

V tomto vydání najdete:

Posudek Soudního dvora;
zpráva CEPEJ 2014 **3**

České předběžné otázky **7**

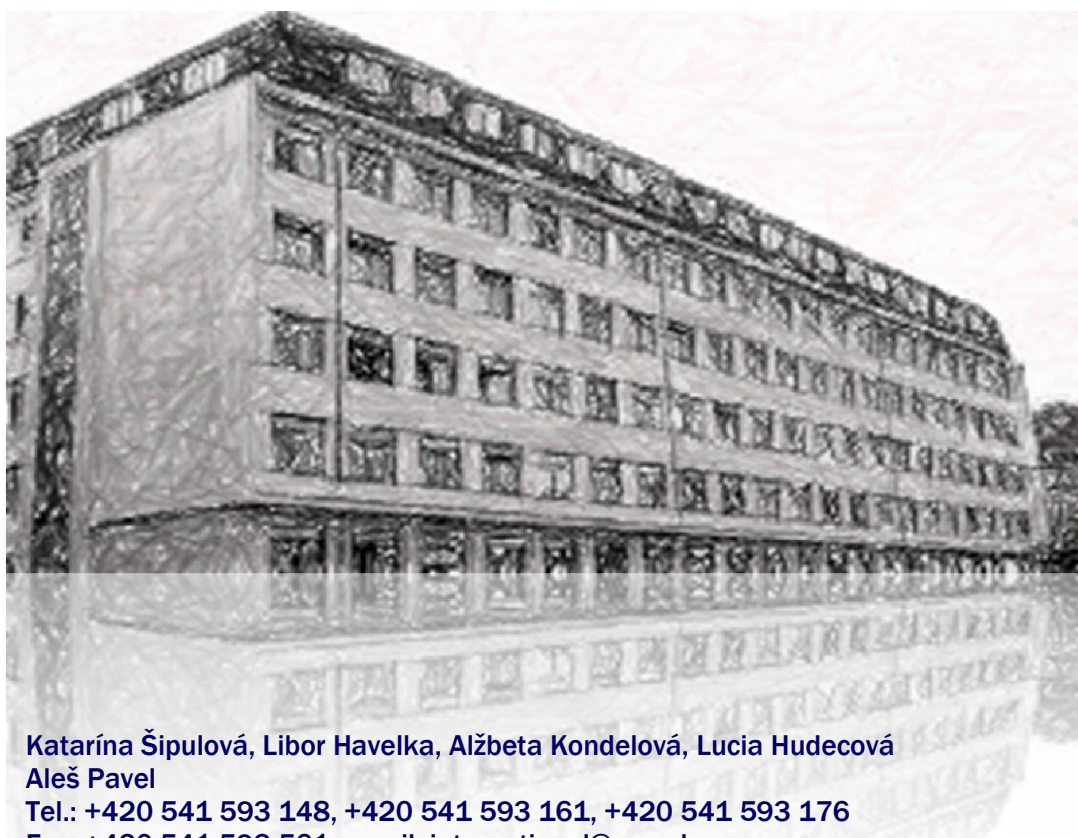
Nejvyšší soudy EU **12**

Judikatura SDEU **15**

Aktuální předběžné otázky **22**

ESLP proti České republice **25**

Odborný příspěvek: Vyčerpání práv - ČR a Japonsko **31**

Katarína Šipulová, Libor Havelka, Alžbeta Kondelová, Lucia Hudcová
Aleš Pavel
Tel.: +420 541 593 148, +420 541 593 161, +420 541 593 176
Fax: +420 541 593 561, email: international@nsoud.cz
Nejvyšší soud, ISSN 2336-1611

OBSAH

Aktuality

Posudek Soudního dvora k Úmluvě a nové předpisy	... 3
Zpráva Rady Evropy o fungování systémů evropské justice 2014	... 3
Z činnosti zahraničního oddělení	... 5

České předběžné otázky	... 7
-------------------------------	-------

Judikatura nejvyšších soudů s evropským prvkem

Německo: Bundesgerichtshof	... 12
Francie: Cour de cassation	... 13
Velká Británie: The Supreme Court	... 14

Judikatura Soudního dvora Evropské unie

Věc C-436/13 E: doba trvání příslušnosti ujednané na základě čl. 12/3 Brusel II bis	... 15
Věc C-376/14 PPU C: k obvyklému bydlišti dítěte v kontextu údajného protiprávního přemístění	... 16
Věc C-305/13 Haeger & Schmidt GmbH: rozhodné právo pro posouzení zasílatelské smlouvy	... 17
Věc C-333/13: Účelový výkon svobody pohybu u ekonomicky neaktivních občanů států Evropské unie	... 18
Věc C-416/13 Vital Pérez : věkové omezení u vybraných povolání	... 19
Spojené věci C-22/13, C-61/13 až C-63/13 a C-418/13 Raffaella Mascolo a ostatní: Zneužívání po sobě jdoucích pracovních smluv na dobu určitou	... 20

Aktuální žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce	... 22
---	--------

Rozhodnutí ESLP proti České republice	... 25
--	--------

Problematika vyčerpání práv (paralelních dovozů) – srovnání Japonska a České republiky	... 28
---	--------

Monitoring odborných publikací	... 31
---------------------------------------	--------

Zahraněční oddělení

V případě zájmu o pravidelné zasílání můžete prostřednictvím emailu international@nsoud.cz požádat o zařazení na seznam odběratelů.

Aleš Pavel, ředitel, kancelář předsedy soudu
ales.pavel@nsoud.cz, tel.: 541 593 148

Katarína Šipulová, vedoucí zahraničního oddělení
katarina.sipulova@nsoud.cz, tel.: 541 593 161

Libor Havelka, poradce pro evropské právo
libor.havelka@nsoud.cz, tel.: 541 593 176

Alžbeta Kondelová, poradkyně pro evropské právo
alzbeta.kondelova@nsoud.cz, tel. 541 593 271

Lucia Hudecová, poradkyně pro evropské právo
lucia.hudecova@nsoud.cz, tel. 541 593 282

Aktuality: posudek Soudního dvora k Úmluvě a nové předpisy

Dne 18. prosince 2014 vydal Soudní dvůr dlouho očekávaný **posudek 2/13 ve věci slučitelnosti dohody o přistoupení Evropské unie k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod se Smlouvami**.

Soudní dvůr dospěl k závěru o neslučitelnosti dohody o přistoupení s čl. 6 odst. 2 Smlouvy o Evropské unii a se souvisejícím protokolem č. 8. Podrobnější analýzu předmětného posudku pro Vás připravíme do prvního novoročního čísla. Celé znění stanoviska naleznete [zde](#).

Dovolujeme si rovněž upozornit na unijní předpisy, které nabudou účinnosti v lednu 2015:

Nařízení č. 1215/2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech („nařízení Brusel I bis“)

Revidované nařízení Brusel I se použije od 10. ledna 2015, přičemž dle článku 66 se bude vztahovat pouze na řízení zahájená, na veřejné listiny formálně vyhotovené nebo registrované a na soudní smíry schválené či uzavřené ke dni 10. ledna 2015. Nařízení č. 44/2001 (Brusel I) se nadále použije na rozhodnutí vydaná v zahájených řízeních, veřejné listiny formálně vyhotovené nebo registrované a soudní smíry schválené či uzavřené přede dnem 10. ledna 2015. O klíčových

změnách v nařízení Brusel I bis jsme podrobněji informovali v Bulletinu zahraničního oddělení č. 1/2013. Znění nařízení Brusel I bis naleznete [zde](#).

Nařízení č. 606/2013 o vzájemném uznávání ochranných opatření v občanských věcech

Předmětné nařízení se použije od 11. ledna 2015. Nařízení by mělo zajistit jednoduchý a rychlý mechanismus uznávání ochranných opatření, přičemž ochranné opatření definuje jako jakékoliv rozhodnutí nařízené vydávajícím orgánem v souladu s jeho vnitrostátním právem, které ukládá jednu či více z následujících povinností osobě, která představuje nebezpečí, s cílem poskytnout ochranu jiné osobě, jejíž tělesná nebo duševní integrita může být ohrožena. Zmiňovanými povinnostmi jsou: a) zákaz nebo omezení vstupu na místo, kde má chráněná osoba bydliště, pracoviště nebo které pravidelně navštěvuje či v něm pravidelně pobývá; b) zákaz nebo omezení styku, v jakékoli formě, s chráněnou osobou, včetně styku prostřednictvím telefonu, elektronické či běžné pošty, faxem či jakýmkoli jinými prostředky; 3) zákaz nebo omezení přiblížení se k chráněné osobě blíže. Nutno upozornit, že nařízení se bude vztahovat na opatření v občanských věcech, vyjma opatření ve smyslu nařízení Brusel II bis. Znění nařízení naleznete [zde](#).

Institut CEELI rozvíjí spolupráci s českými soudy

CEELI Institut (Central and Eastern European Law Initiative, www.ceeliinstitute.org) je nevládní nezisková organizace poskytující právní tréninky a vzdělávání. Jeho misí je napomáhat budovat mezinárodní společenství profesionálů prosazujících vládu práva. Institut spolupracuje se soudci, právníky a dalšími profesionály z demokratických zemí a zemí v transformačním procesu, s cílem podpořit spravedlivé, transparentní

a účinné soudnictví, dobře fungující instituce, pomoci budovat respekt k lidským právům a rozvoj tržní ekonomiky.

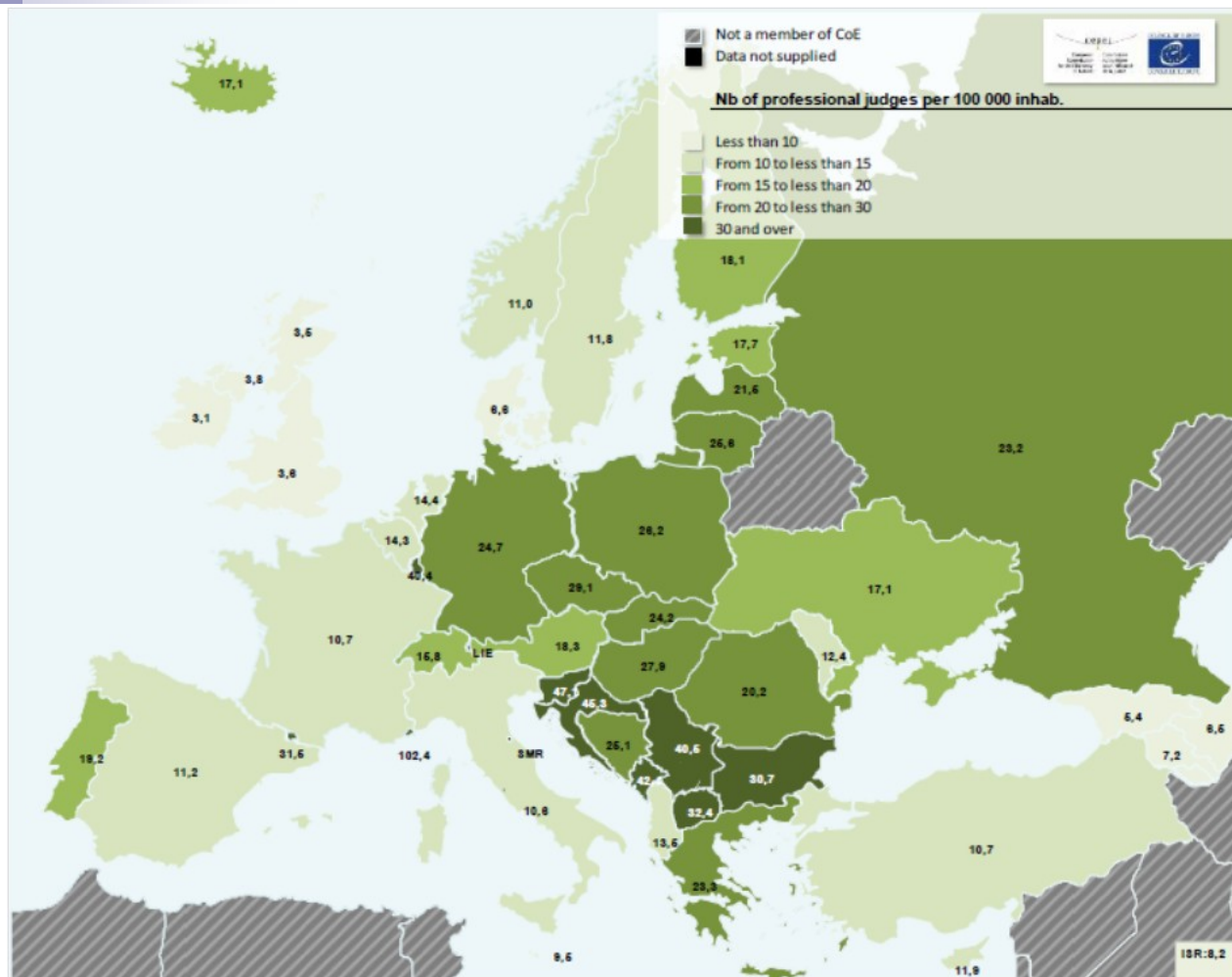
V současnosti CEELI Institut vede projekty ve Střední a Východní Evropě, některých zemích bývalého Sovětského svazu, Tunisku a Barmě. Čeští soudci a právníci v těchto aktivitách typicky hrají roli expertů, kteří jsou díky podobné historické zkušenosti v optimální pozici vůči svým kolegům v zemích probíhajících transformací.

Zpráva Rady Evropy o fungování systémů evropské justice 2014

Výkon evropského soudnictví není poznamenán probíhající hospodářskou krizí – to konstatuje zpráva Evropské komise pro efektivitu justice (dále „CEPEJ“), kterou Rada Evropy zveřejnila 9. října 2014 [1].

Zpráva konstatuje několik zajímavých obecných trendů: postupně dochází k diverzifikaci finančních zdrojů soudnictví, Francie a Lucembursko doposud předsta-

vují jediné země, které zajišťují bezplatný přístup k soudům; v ostatních státech jsou soudní poplatky významným zdrojem tvorby rozpočtu. Pozitivně bylo hodnoceno postupné posilování právní pomoci dostupné jak v civilních tak trestních řízeních; účastníci dostávají více informací o průběhu řízení, dostupných opravných prostředcích, mechanismech náhrady škody a podobně.

Počet soudců na 100 000 obyvatelů v roce 2012: ČR patří do druhé skupiny států s nejvyšším podílem soudců; z dalších údajů plyne, že 60,8 % soudců jsou soudci prvních instancí, 31,6 % soudci rozhodující ve druhém stupni a 7,7 % soudci nejvyšších soudů.

Zpráva se zabývá také otázkou počtu žen zastoupených v soudnictví: zatím co obecný podíl v Evropě postupně stoupá (pro ČR např. 39,1 % muži, 60,9 % ženy), většina zemí stále čelí problému s nedostatkem žen reprezentovaných na vyšších pozicích.

Co se týče délky řízení a zátěže soudů, Zpráva pobízí státy k postupné reorganizaci soudnictví v oblasti soudního managementu případů podle jejich různé náročnosti – konstatuje, že je vhodné, aby členské země zvážily relokování lidského a finančního potenciálů mezi odlišné oblasti a odlišné soudy na základě jejich průměrné zátěže.

V celkovém poměru nápadu a vyřešených věcí u civilních soudů prvního stupně za rok 2012 má Česká re-

publika 13. nejvyšší nápad, soudy prvního stupně nicméně uzavřely téměř stejný počet civilních věcí, než jich napadlo. V civilních sporných věcech Česká republika lehce snížila poměr vyřízených věcí a nápadu oproti roku 2010; relativně prudký pokles zaznamenalo Slovensko: za rok 2012 dokázaly soudy uzavřít a rozhodnout méně než 90 % věcí oproti nápadu.

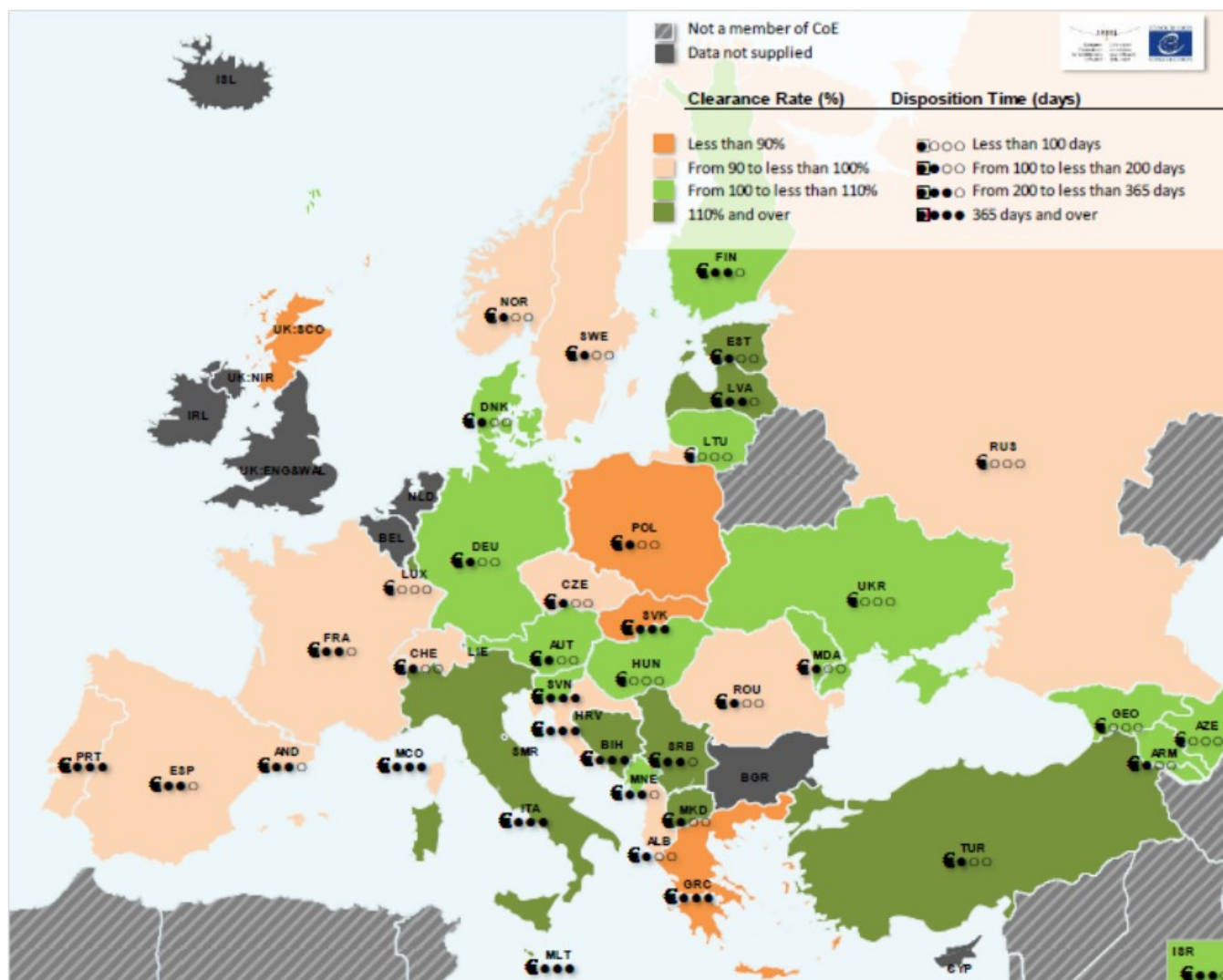
Co se týče délky řízení, Česká republika se pohybuje v lepším průměru, kdy soudy rozhodující v prvním stupni dokážou vyřídit civilní věc přibližně v rozmezí 100 – 200 dnů [2].

Katarína Šipulová

[1] Jedná se o v pořadí pátou periodickou zprávu CEPEJ, která čerpá z empirických dat pro rok 2012.

[2] Pro trestní agendu u prvních stupňů neposkytlá Česká republika vstupná data.

Délka řízení a poměr nápadu a vyřízených (civilních) věcí v prvním stupni

Z činnosti zahraničního oddělení

Konference ke kvalitě soudního odůvodňování

Ve dnech 28. a 29. listopadu se v Debrecínu konala mezinárodní konference věnovaná kvalitě odůvodňování soudních rozhodnutí. Konference organizovaná Právnickou fakultou Univerzity v Debrecínu, Centrem pro sociální vědy a Institutem pro právní studia si kladla za cíl podnítit diskusi o otázce, co vlastně „kvalitně odůvodněné rozhodnutí“ znamená a případně jak tuto kvalitu kontrolovat a hodnotit. V posledních dvou desetiletích se intenzivně diskutuje o různých externích a interních kritériích pro hodnocení kvality soudního rozhodování. V průběhu

konference, které se zúčastnila řada akademiků i soudců vyšších i nižších obecných soudů, zaznělo několik zajímavých a provokativních myšlenek. Předně bylo zdůrazněno, že hlavní důvod, proč je nutné zabývat se kvalitou odůvodňování, tkví v odpovědnosti soudců a legitimitě soudů, která je propojena s vnímáním a akceptováním jejich rozhodnutí veřejností (tedy adresáty) a dalšími justičními orgány. Účastníci konference zdůraznili nutnost rozlišovat požadavky kladené na odůvodnění rozhodnutí soudů nižších instancí a nejvyšších soudních institucí. Klíčové poselství konference se však týkalo postavení samotného soudce a způsobu, jakým se v obecné rovině nazírá na právo: rozhodnutí se nesmí stát pouze nepřesvědčivým převyprávěním platného práva či technickou aplikací no-

norem; klíčovou roli, a to jak v řízení u nižších, tak vyšších soudů, sehrává soudce - jeho právní posouzení a aplikace základních právních zásad a konceptů spravedlnosti. Problematika práce s mezinárodním právem představovala další důležitý moment konference. Vstup do Evropské unie přinesl zcela nové výzvy pro národní soudnictví. Přeshraniční interakce mezi národními a unijními justičními orgány (zejména prostřednictvím institutu předběžné otázky) ještě zvyšuje požadavky na kvalitní a srozumitelná rozhodnutí.

Nejvyšší soud zastupovalo na konferenci zahraniční oddělení, jehož zástupci prezentovali svou několikaleťtou práci na analýze standardů aplikace unijního práva českými civilními soudy. Zvláštní ocenění si v rámci prezentace vysloužila zejména pozornost věnována práci soudců s unijním právem, úrovni eurokonformního výkladu a argumentaci judikaturou Soudního dvora EU v rozhodnutích soudů prvních a druhých stupňů.

Katarína Šipulová

Setkání zástupců zahraničních oddělení Nejvyšších soudů v Haagu

Síť předsedů nejvyšších soudů členských států Evropské unie rozhodla o vytvoření zvláštní pilotní skupiny nejvyšších soudů vybraných evropských zemí. Cílem iniciativy má být posílení výměny zkušeností se zahraničními právními instituty, implementací práva Evropské unie, judikatury Soudního dvora a Evropského soudu pro lidská práva, a to prostřednictvím jednotlivých specializovaných zahraničních analytických oddělení. Za člena této pilotní skupiny byl vybrán vedle nejvyšších soudů Francie, Německa, Nizozemí, Belgie a Finska také Nejvyšší soud ČR, reprezentován zástupci zahraničního oddělení – Katarínou Šipulovou, Alešem Pavlem, Liborem Havelkou a Alžbětou Kondelovou.

Pilotní skupina si klade za cíl vytvořit společnou platformu pro evropskou diskusi a sdělování informací

týkajících se vybraných právních institutů nebo judikatury a podpořit tak kvalitní odbornou, komparativní a rešeršní činnost využitelnou národními soudy. První schůzka této skupiny se uskutečnila ve dnech 9. a 10. října 2014. Vedle institucionálních otázek fungování sítě „law liasons“ byly na programu jednání odborné otázky z oblasti civilního a trestního práva, z nichž lze zmínit problematiku vykonatelnosti rozhodčích nálezů vydaných na základě rozhodčích řízení ve spotřebitelských věcech, temporální účinky směrnice před uplynutím transpoziční lhůty a zásada ne bis in idem ve vnitrostátním právu. Další schůzka pilotní skupiny, která pokračuje ve spolupráci a výměně zkušeností se zahraničními právními instituty, bude v roce 2015 u Nejvyššího soudu v Brně.

Aleš Pavel

České předběžné otázky

Za poslední sledované období došlo ke změnám hned u několika českých předběžných otázek. V první řadě upozorňujeme, že Soudní dvůr odpověděl na předběžnou otázku Nejvyššího soudu ve věci L, týkající se výkladu nařízení Brusel II bis. Odpovědi se dále dočkala předběžná otázka Nejvyššího správního soudu ve věci Ryneš a předběžná otázka Obvodního soudu pro Prahu 1 ve věci Hoštická. Stanovisko generálního advokáta pak bylo předloženo ve věci ŠKO-ENERGO. Tři nové předběžné otázky předložil Nejvyšší správní soud (SAD Trnava, PST-CLC a Vodafone a T-mobile), novou předběžnou otázku předložil i Nejvyšší soud (Matoušková) a Krajský soud v Praze (Radlinger a Radlingerová). Aktuálně tak čeká na zodpovězení 6 předběžných otázek předložených českými soudy.

Věc C-656/13 L proti M

Dne 12. listopadu 2014 odpověděl Soudní dvůr na druhou předběžnou otázku Nejvyššího soudu, týkající se možnosti prorogace příslušnosti v režimu nařízení č. 2201/2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti a o zrušení nařízení (ES) č.1347/2000 („nařízení Brusel II bis“). Spornou se stala otázka, zda se v projednávaném případě strany

Matka přihlásila děti v květnu k trvalému pobytu v Rakousku a v září otci oznámila, že se do České republiky nevrátí. Otec následně u Okresního soudu v Českém Krumlově zahájil řízení o úpravu poměrů nezletilých dětí, kde se domáhal svěřeni dětí do své péče a úpravy vyživovací povinnosti. Řízení o úpravu poměrů nezletilých dětí u českých soudů zahájila i matka, přestože později podala návrh na zahájení řízení u soudů rakouských. Okresní soud rozhodl o své nepřislušnosti s odůvodněním, že děti měly v době zahájení řízení bydliště v Rakousku a podle čl. 8 odst. 1 nařízení Brusel II bis by měly být příslušné rakouské soudy. Odvolací soud ale rozhodnutí změnil, jelikož příslušnost českých soudů byla dle jeho názoru založena čl. 12 odst. 3 nařízení Brusel II bis, přičemž přijetí příslušnosti dovodil ze skutečnosti, že otec i matka podali návrhy na zahájení řízení shodně v České republice; nepřislušnost matka namítala až později. Proti tomuto rozhodnutí se matka dovolala k Nejvyššímu soudu, který vznesl předběžnou otázku, zda lze článek 12 odst. 3 nařízení Brusel II bis vykládat tím způsobem, že zakládá příslušnost k řízení o rodičovské zodpovědnosti i v případě, že neprobíhá žádné další související řízení (tj. jiné řízení, než které je uvedeno v odst. 1). Sporným se totiž stalo, zda čl. 12 odst. 3 vyžaduje pro založení příslušnosti, aby pro-

Článek 12 nařízení Brusel II bis

1. Soudy členského státu příslušné podle článku 3 rozhodovat o návrhu na rozvod, rozluku nebo na prohlášení manželství za neplatné jsou příslušné rozhodovat o každé věci týkající se rodičovské zodpovědnosti spojené s tímto návrhem v případě,

a) že alespoň jeden z manželů má rodičovskou zodpovědnost k dítěti

a

b) manželé a nositelé rodičovské zodpovědnosti v době zahájení řízení příslušnost soudů výslovně či jiným jednoznačným způsobem přijali a je to v zájmu dítěte.

3. Soudy členského státu jsou příslušné k rozhodnutí ve věci rodičovské zodpovědnosti i v jiných řízeních, než která jsou uvedena v odstavci 1, v případě, že

a) dítě má silný vztah k tomuto členskému státu, zejména z toho důvodu, že jeden z nositelů rodičovské zodpovědnosti má v tomto členském státě obvyklé bydliště nebo dítě je státním příslušníkem tohoto členského státu,

a

b) všechny strany řízení v době zahájení řízení příslušnost soudů výslovně či jiným jednoznačným způsobem přijaly a je to v zájmu dítěte.

shodly na příslušnosti a řízení mohlo být ve smyslu čl. 12 odst. 3 nařízení vedeno v České republice navzdory tomu, že děti zde již neměly bydliště, či nikoliv. Děti žily do února 2010 s rodiči L (matka) a M (otec) v České republice. Od února 2010 začala matka pracovat v Rakousku a děti žily střídavě s matkou v Rakousku a s otcem v České republice.

bíhalo před soudy dotčeného členského státu jiné řízení, nebo zda se může uplatnit i v případě neexistence jakéhokoliv jiného řízení souvisejícího s řízením o péči dítěte. V případě kladné odpovědi se pak Nejvyšší soud dotázal na to, zda pojem výslovně či jiné jednoznačné přijetí příslušnosti v kontextu článku 12 nařízení označuje i situace, kdy strana, která řízení

podá samostatný návrh na zahájení řízení v téže věci, ale při prvním úkonu namítá nepřislušnost soudu.

Soudní dvůr, který otázku projednal přednostně, konstatoval, že znění článku 12 neposkytuje samo o sobě jednoznačnou odpověď. S ohledem na kontext čl. 12 odst. 3 však upozornil, že se jedná pouze o jednu z možností prorogace příslušnosti. V případě prvního odstavce článku 12 je zřejmé, že k prorogaci může dojít, pouze pokud daný soud rozhoduje o návrhu na rozvod, rozluku nebo prohlášení manželství za neplatné, přičemž odstavec 2 upřesňuje, kdy soudní příslušnost končí. Článek 12 odst. 3 ale neobsahuje žádné ustanovení odpovídající tomuto odstavci a Soudní dvůr již rozhodl, že soudní příslušnost založená na základě čl. 12 odst. 3 zanikne s vynesením pravomocného rozhodnutí v rámci tohoto řízení (viz rozsudek Soudního dvora ze dne 1. října 2014 ve věci C-436/13 E) a může k ní tedy dojít i pro rozhodování výhradně v daném řízení. Z toho plyne, že prorogaci ve smyslu čl. 12 odst. 3 „lze uplatnit, aniž by řízení v této věci muselo souviset s jiným řízením, které již probíhá před soudem, v jehož prospěch má k prorogaci příslušnosti dojít“. Soudní dvůr však zdůraznil, že prorogace příslušnosti je každopádně podmíněna nejlepším zájmem dítěte a výše uvedený výklad tak s ním nemůže být za žádných okolností v rozporu. Užší výklad vylučující prorogaci v případě absence jiného řízení by byl navíc v rozporu s cílem rovnosti všech dětí, neboť by znemožňoval prorogaci v případě otázek rodičovské zodpovědnosti týkajících se dětí rodičů, kteří nebyli sezdaní, nebo jsou již rozvedeni, rozloučení, či jejich manželství bylo prohlášeno za neplatné.

Ve vztahu ke druhé otázce Soudní dvůr uvedl, že čl. 12 odst. 3 vyžaduje ve světle článku 16, aby byla prokázána existence výslovné nebo přinejmenším jednoznačné shody ohledně prorogace příslušnosti. To zjevně není situace, kdy je řízení zahájeno z podnětu jednoho z účastníků, přičemž druhý později zahájí řízení u tohoto soudu a při prvním úkonu zpochybní příslušnost soudu. Soudní dvůr dodal, že v každém jednotlivém případě musí být zkoumána otázka, zda je zamýšlená prorogace v souladu s nejlepším zájmem dítěte. Soudní dvůr tedy odpověděl, že nelze mít za to, že příslušnost soudu, u něhož jeden z účastníků zahájil řízení ve věci rodičovské zodpovědnosti, všechny strany řízení výslovně, či jiným jednoznačným způsobem, přijaly, pokud žalo-

vaný později zahájil u téhož soudu druhé řízení a při prvním úkonu namítl nepřislušnost soudu.

Věc C-561/13 Hoštická a další proti České republice – Ministerstvu zemědělství

Dne 15. října 2014 se Soudní dvůr vyjádřil k předběžné otázce ve věci C-561/13 Hoštická, která se týkala oddělených plateb za cukr ve smyslu nařízení vlády 45/2007 Sb. Žalobci se v původním řízení domáhali náhrady škody způsobené v důsledku uplatnění pravidel upravených předmětným nařízením, neboť byla dle jejich názoru v rozporu s unijním právem. Konkrétně namítali výši platby, která vycházela z nesprávného reprezentativního období, a to hospodářského roku 2005/2006. Dle názoru žalobců měla být platba poskytována na základě referenčního období, kterým je rok předcházející roku přidělení platby. Žalovaná naopak tvrdila, že nemusí vycházet z aktuálních údajů o produkci cukrové řepy, jelikož cílem unijního nařízení bylo zachovat existující objem produkce, nikoliv stimulovat další růst. V souvislosti s tím se Obvodní soud pro Prahu 1 Soudního dvora dotázal, zda je třeba vykládat článek 126 nařízení č. 73/2009 [1] tím způsobem, že oddělená platba na cukr je platbou oddělenou od produkce. Další dotaz směřoval na to, zda má být čl. 126 odst. 1 daného nařízení vykládán tak, že mezi „kritéria přijatá příslušným členským státem v roce 2006 a 2007“ patří i členským státem zvolené reprezentativní období na základě čl. 143ba odst. 1 nařízení 1782/2003 [2].

Soudní dvůr zdůraznil, že oddělená platba na cukr byla zavedena za účelem kompenzace ztráty příjmů, kterou v důsledku reformy společné organizace trhů v odvětví cukru utrpěli pěstitelé cukrové řepy a čenkanky v nových členských státech a cílem článku 143ba nařízení 1782/2003 a článku 126 nařízení 73/2009 bylo podpořit zemědělce, kteří byli před reformou z roku 2006 příjemci podpor. Podpora má být vypočtena na základě podpory obdržené pro jeden nebo více hospodářských roků, které určí samy státy. Nařízení přitom výslovně vyjmenovává roky 2004/2005, 2005/2006 a 2006/2007, přičemž reprezentativní období musely státy určit do 30. dubna 2006 bez možnosti změny. Soudní dvůr dále uvedl, že ze znění zmiňovaných předpisů jednoznačně plyne, že oddělená platba na cukr je podporou příjmů, která je poskytována jako platba oddělená od produkce, takže jako platba nezávislá od skutečné produkce zemědělce. Článek 126 odst. 1 nařízení 73/2009 tedy musí být

vykládán tak, že pojem „kritéria přijatá příslušným členským státem v roce 2006 a 2007“ zahrnuje hospodářský rok, který měl tento členský stát do 30. dubna 2006 určit jako reprezentativní období pro účely poskytnutí oddělené platby na cukr.

Věc C-212/13 Rynes proti Úřadu pro ochranu osobních údajů

Z důvodu opakovaných útoků vandalů si pan Rynes na svůj dům nainstaloval bezpečnostní kameru, která kromě vchodu do domu snímala i ulici a vchod do protějšího domu. Po instalaci kamerového systému došlo znovu k vandalskému útoku na dům pana Rynese a na základě záznamu z bezpečnostní kamery byli útočníci identifikováni. Jeden z útočníků u Úřadu pro ochranu osobních údajů namítal porušení svého práva na soukromí, způsobené provozováním bezpečnostní kamery. Úřad následně vyměřil F. Ryneso- vi pokutu, kterou F. Rynes napadl u správních soudů. Případ doputoval až k Nejvyššímu správnímu soudu, který se Soudního dvora dotázal, zda lze provozování kamerového systému na rodinném domě za účelem ochrany majetku, zdraví a života majitelů domu podřadit pod zpracování osobních údajů prováděné fyzickou osobou pro výkon výlučně osobních či domácích činností ve smyslu čl. 3 odst. 2 směrnice 95/46/ES o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů (dále jen „směrnice“), ačkoli daná kamera zabírala i veřejné prostranství. Uplatněním uvedené výjimky by posuzovaná činnost F. Rynese nespádala do působnosti předmětné směrnice. Výjimku z působnosti směrnice v čl. 3 odst. 2 provádí na vnitrostátní úrovni § 3 odst. 3 zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, na jehož základě byla F. Ryneso- vi Úřadem pokuta uložena. Zákon o ochraně osobních údajů proto dle F. Rynese neměl být vůbec aplikován.

Soudní dvůr nejprve uvedl, že obraz osoby zaznamenaný prostřednictvím kamery představuje osobní údaj ve smyslu čl. 2 směrnice a monitorování prostřednictvím obrazového záznamu zachycujícího osoby, k jakému docházelo ve věci v původním řízení, ukládaného formou nekonečné smyčky na pevný disk nahrávacího nařízení, je automatizovaným zpracováním osobních údajů podle čl. 3 směrnice. Co se týče otázky, zda zpracování osobních údajů za situace v původním řízení nepředstavuje zpracování prováděné pro výkon výlučně osobních či domácích čin-

ností, čímž by bylo vyloučeno z působnosti směrnice, Soudní dvůr uvedl, že předmětem směrnice je zajištění vysoké úrovně ochrany základních práv a svobod, zejména soukromí, v souvislosti se zpracováním osobních údajů. Ochrana základního práva na soukromí podle článku 7 Listiny základních práv EU přitom vyžaduje, aby výjimky z ochrany osobních údajů a její omezení byly činěny v mezích toho, co je naprosto nezbytné. Protože ustanovení směrnice, upravující zpracování osobních údajů, které mohou představovat zásah do základních svobod, musí být vykládána ve světle Listiny, musí být vykládána restriktivně i výjimka, podle níž se směrnice nevztahuje na zpracování údajů prováděné pro výkon výlučně osobních či domácích činností. Pokud je tedy kamerový systém zaměřen, jak tomu bylo ve věci v původním řízení, byť i částečně mimo soukromou sféru osoby, která jeho prostřednictvím zpracovává údaje, nelze jeho provozování považovat za výlučně osobní či domácí činnost. Soudní dvůr nicméně dodal, že při uplatnění směrnice lze přihlídnout k čl. 7, písm. f) směrnice, který umožňuje zohlednit oprávněné zájmy správce údajů spočívající v ochraně majetku, zdraví a života správce a jeho rodiny.

Věc C-43/14 ŠKO-ENERGO

Dne 11. prosince přednesla generální advokátka Julliane Kokott stanovisko ve věci ŠKO-ENERGO, tedy v žádosti předložené Nejvyšším správním soudem týkající se bezplatného přidělování emisních povolenek. Česká republika v daném případě bezúplatně přidělila společnosti ŠKO-ENERGO emisní povolenky pro výrobu elektřiny v letech 2011 a 2012, za toto přidělení však vyměřila darovací daň ve výši 20 473 152 CZK, což společnost ŠKO-ENERGO rozporovala. Nejvyšší správní soud se v této souvislosti dotázal, zda je třeba článek 10 směrnice 2003/87 [3] vykládat v tom smyslu, že brání uplatnění takových vnitrostátních předpisů, které podrobují bezplatné přidělení emisních povolenek v příslušném období darovací dani.

Generální advokátka dospěla k závěru, že s bezplatným přidělením emisních povolenek ve smyslu článku 10 směrnice 2003/87 je neslučitelné, pokud je přidělení podrobeno darovací dani. Konstatovala totiž, že se jedná o poplatek, který je dodatečně vybírán za přidělení, což je v rozporu s předchozí judikaturou Soudního dvora [4]. Ve vztahu k argumentům poukazujícím na možnost přidělit

10 % emisních povolenek za úplatu generální advokátka uvedla, že s článkem 9 směrnice je neslučitelné, aby bylo přidělení povolenek podrobeno dani darovací, pokud toto zdanění není stanoveno v národním alokačním plánu.

NOVÉ PŘEDBĚŽNÉ OTÁZKY

Věc C-318/14 Slovenská autobusová doprava Trnava proti Krajskému úřadu Olomouckého kraje

Novou předběžnou otázku předložil Nejvyšší správní soud ve věci C-318/14 usnesením ze dne 6. června 2014. Jedná se o problematiku oprávnění provozovat služby MHD dopravcem sídlícím v jiném členském státě. Ministerstvo dopravy totiž vyžadovalo od dopravce sídlícího na Slovensku, usazeného prostřednictvím organizační složky v České republice, aby získal nad rámec licencí a koncesí opravňujících dopravce se sídlem v České republice k provozování vnitrostátní linkové dopravy (městské hromadné dopravy) pro výkon stejné činnosti ještě zvláštní povolení, jehož vydání závisí na uvážení správního orgánu. Nejvyšší správní soud se dotazuje, zda je taková právní úprava slučitelná s články 49 a 52 SFEU. Dále se táže, zda je pro posouzení relevantní, že se jedná o městskou hromadnou dopravu provozovanou v režimu závazku veřejné služby na základě smlouvy o veřejných službách za kompenzaci vyplácenou z veřejných prostředků ve smyslu nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1370/2007 o veřejných službách v přepravě cestujících po železnici a silnici a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 1191/69 a č. 1107/70. V poslední otázce se Nejvyšší správní soud dotazuje na soulad úpravy umožňující omezit provozování MHD pro dopravce sídlící v jiných členských státech s unijním právem.

Věc C-377/14 Radlinger a Radlingerová proti FINWAY a. s.

Předběžnou otázku ve věci C-377/14 Radlinger a Radlingerová předložil Krajský soud v Praze. Předběžná otázka směřuje na zjištění povinností plynoucích ze směrnice č. 93/13/EHS o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách ve vztahu k insolvenčnímu řízení. Krajský soud se konkrétně dotazuje, zda unijní právo brání (1) koncepci insolvenčního zákona, která umožňuje soudu přezkoumávat pravost, výši nebo pořadí uspokojení pohle-

dávky pocházející ze spotřebitelských vztahů jen na základě incidenční žaloby podané insolvenčním správcem, některým věřitelem nebo (za shora uvedených omezení) dlužníkem (spotřebitelem) a (2) ustanovení omezujícím možnosti dlužníka vyvolat za určitých okolností soudní přezkum přihlášených pohledávek. V případě kladné odpovědi soud dále otázku upřesňuje a dotazuje se na možnost přihlednutí k nesplnění informačních povinností poskytovatele úvěru a vyvození souvisejících důsledků z úřední povinnosti a na přímý účinek dotčených ustanovení směrnice, navzdory zásahu do horizontálních vztahů. Poslední otázky soudu směřují na definici pojmu „nepřiměřená výše úvěru“ ze směrnice o spotřebitelském úvěru a na posouzení nepřiměřenosti výše sjednaného odškodného.

Věc C-404/14 Matoušková

Svou třetí předběžnou otázku předložil Nejvyšší soud ve věci C-404/14 Matoušková. Předběžná otázka se týká toho, zda schválení dědické dohody pro nezletilého spadá do působnosti nařízení Brusel II bis a je tedy nutné při určení příslušnosti pro provedení takového úkonu postupovat podle tohoto nařízení, nebo spadá do tzv. „dědické“ výjimky a nařízení Brusel II bis se v daném případě neuplatní. Konkrétně se Nejvyšší soud dotazuje, zda je-li za nezletilého jeho opatrovníkem uzavřena dědická dohoda, která ke své platnosti vyžaduje schválení soudem, jedná se ze strany soudu o opatření ve smyslu čl. 1 odst. 1 písm. b) (tj. opatření týkající se přiznání, výkonu, převedení a úplného nebo částečného odnětí rodičovské zodpovědnosti), nebo o opatření ve smyslu čl. 1 odst. 3 písm. f) nařízení Brusel II bis (tj. opatření týkající se správy jmění nebo dědictví)?

Věc C-405/14 PST-CLC

Další předběžná otázka předložená Nejvyšším správním soudem se týká problematiky zařazení zboží do nomenklatury za účelem stanovení cla. Stěžovatel namítal, že zařazení provedené vnitrostátními orgány bylo nezákonné a clo by mělo být vráceno, přičemž vycházel ze skutečnosti, že nařízení, dle kterého orgány postupovaly, bylo Soudním dvorem zrušeno. Vnitrostátní orgány však namítaly, že takový přístup by zakládal retroaktivní působení rozsudků Soudního dvora, neboť ke dni podání celního prohlášení bylo předmětné nařízení platné i účinné. Nejvyšší správní soud se proto dotázal, zda bylo nařízení Komise (ES)

č. 384/2004 ze dne 1. 3. 2004, o zařazení určitého zboží do kombinované nomenklatury, platné v době jeho účinnosti od 22. 3. 2004 do 22. 12. 2009 v rozsahu bodu 2 jeho přílohy, v němž se stanovilo, že výrobky sestávající z chladicího tělesa „heat sink“ a z ventilátoru spadají do podpoložky 8414 59 30 KN, a bylo tedy aplikovatelné na nyní projednávanou věc?

Věc C-508/14 T-Mobile Czech Republic a Vodafone Czech Republic

Zatím nejnovější předběžná otázka předložená Nejvyšším správním soudem se týká problematiky výpočtu ztráty společnosti Telefónica Czech Republic, který rozporovala jak samotná společnost (nezahrnutí určitých výdajů do výpočtu), tak společnosti T-Mobile a Vodafone, namítajíc výši ztráty s ohledem na režijní náklady a na nezahrnutí výhody související s poskytováním univerzální služby. V souvislosti s určením ztráty se Nejvyšší správní soud dotázal, zda je třeba články 12 a 13 směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2002/22/ES, o univerzální službě a právech uživatelů týkajících se sítí a služeb elektronických komunikací, ze dne 7. 3. 2002 (dále jen „směrnice“), vykládat v tom smyslu, že institut „čistých nákladů“ na poskytování této služby brání tomu, aby do ceny zjištěných čistých nákladů této

služby byl zahrnut i „přiměřený zisk“ jejího poskytovatele. V případě kladné odpovědi se soud dotázal, zda mají zmiňovaná ustanovení směrnice přímý účinek a pokud ano, zda se lze přímého účinku dovolávat i vůči obchodní společnosti, v níž členský stát drží 51 % akcí. V poslední otázce se v případě kladných odpovědí na předchozí otázky soud dotázal, zda lze směrnici aplikovat i na vztahy vzniklé před přistoupením České republiky k EU.

Alžbeta Kondelová a Libor Havelka

[1] Nařízení (ES) č. 73/2009, kterým se stanoví společná pravidla pro režimy přímých podpor v rámci společné zemědělské politiky a kterým se zavádějí některé režimy podpor pro zemědělce a kterým se mění nařízení (ES) č. 1290/2005, (ES) č. 247/2006, (ES) č. 378/2007 a zrušuje nařízení (ES) č. 1782/2003.

[2] Nařízení (ES) č. 1782/2003, kterým se stanoví společná pravidla pro režimy přímých podpor v rámci společné zemědělské politiky a kterým se zavádějí některé režimy podpor pro zemědělce a kterým se mění nařízení (EHS) č. 2019/93, (ES) č. 1452/2001, (ES) č. 1453/2001, (ES) č. 1454/2001, (ES) č. 1868/94, (ES) č. 1251/1999, (ES) č. 1254/1999, (ES) č. 1673/2000, (EHS) č. 2358/71 a (ES) č. 2529/2001.

[3] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/87/ES o vytvoření systému pro obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů ve Společenství a o změně směrnice Rady 96/61/ES.

[4] Rozsudek ze dne 17. října 2013 ve spojených věcech C-566/11, C-567/11, C-580/11, C-591/11, C-620/11 a C-40/11 Iberdrola a Gas Natural.

Judikatura nejvyšších soudů s evropským prvkem

Německo: *Bundesgerichtshof*

Rozhodnutí sp. zn. IX ZR 46/13 ze dne 9. října 2014

Řízení o prohlášení vykonatelnosti

Žalobkyně, obchodní společnost se sídlem v Izraeli, zakoupila kombajn od žalované č. 1, společnosti usazené v Německu. Obchodního jednání v Izraeli se účastnili dva samostatní obchodní zástupci (žalovaní č. 2 a č. 3), uzavření smlouvy však proběhlo bezprostředně mezi žalobkyní a žalovanou. Žalobkyně namítla, že kombajn je vadný a po žalované a žalovaných č. 2 a č. 3 se u Okresního soudu v Haifě domáhala zaplacení náhrady škody. Žaloba byla doručena žalovaným č. 2 a č. 3, přičemž jejich právní zástupce dr. V. požádal o prodloužení lhůty k vyjádření k žalobě. Žalovaná č. 1 se k žalobě nevyjádřila. Okresní soud v Haifě odsoudil žalovanou č. 1 částečným rozsudkem pro zmeškání k zaplacení cca 2,6 milionu izraelských šekelů (téměř 15 milionů Kč). Žalobkyně požádala o potvrzení vykonatelnosti rozhodnutí okresního soudu v Německu. Zemský soud jejímu návrhu vyhověl, avšak vrchní soud ho odmítl. Žalobkyně podala proti tomuto rozhodnutí dovolání.

Spolkový nejvyšší soud konstatoval, že dovolání je nepřípustné z důvodu absence zásadního významu. Dovolací soud posoudil otázku mezinárodní příslušnosti a výkonu cizího rozhodnutí mezi izraelskými a německými soudy podle dvoustranné Smlouvy z 20. července 1977 mezi Spolkovou republikou Německo a Izraelským státem o vzájemném uznávání a výkonu soudních rozhodnutí ve věcech občanských a obchodních (dále jen „Smlouva“), jež měla přednost před použitím nařízení Rady č. 44/2001, o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (dále jen „nařízení Brusel I“).

Žalovaná č. 1 v řízení o uznání rozhodnutí Okresního soudu v Haifě před německými soudy namítala, že nalézací soud se nestal příslušným, neboť se k tomuto soudu nedostavila, ani nemohla namítnout jeho nepřislusnost, jelikož jí nebyla řádně doručena žaloba. Doručení žaloby žalovaným č. 2 a č. 3 nelze považovat za řádné doručení žalované č. 1. Dovolací

soud zjistil, že žalovaná č. 1 neprovozuje v Izraeli kancelář, a že žalovaní č. 2 a č. 3 neuzavírali smlouvy se zákazníky samostatně. Na žádost o prodloužení lhůty podanou dr. V. nepohlížel jako na účast žalované v řízení. Při výkladu pojmu „účast v řízení“ ve smyslu čl. 7 odst. 1 č. 11 Smlouvy si dovolací vypočetl ustálenou judikaturou Soudního dvora Evropské unie k článku 24 nařízení Brusel I. Soudní dvůr v rámci jeho interpretace uvedl, že k namítnutí nepřislusnosti soudu nemůže dojít po okamžiku zaujetí stanoviska, které je podle vnitrostátního procesního práva považováno za první obranu adresovanou soudu, jemuž byla věc předložena (srov. např. rozsudek Soudního dvora ze dne 13. června 2013, ve věci C-144/12 Goldbet Sportwetten, ze dne 27. února 2014, ve věci C-1/13, Cartier parfums, ze dne 24. června 1981, ve věci C-150/80, Elefanten Schuh). Účast v řízení je založena, jen pokud se jedná o obranu adresovanou soudu z pohledu vnitrostátního procesního práva státu původu. Rovněž záleží na tom, zda se žalovaný vyjádřil. Nepřičítalo-li by se podání dr. V. žalované, nabízí se v důsledku absence jejího vyjádření otázka, zda k založení příslušnosti postačuje takové stanovisko, z něhož lze vyvodit, že věděla o proti ní vedeném řízení, a že se mohla hájit.

Porušení pravidel vyplývajících z Haagské úmluvy o civilním řízení a doručení žaloby žalované přímo poštou pokládal dovolací soud za nepřípustné. Žalovaná nepodala proti rozsudku pro zmeškání opravný prostředek. Z doslovného znění německo-izraelské smlouvy nelze vyrozumět takovou povinnost. Důvod pro zamítnutí uznání rozhodnutí pro nepodání opravného prostředku ze strany žalovaného byl doplněn až čl. 34 odst. 2 nařízení Brusel I. K dřívějšímu čl. 27 odst. 2 Bruselské úmluvy, které tuto povinnost nestanovovalo, Soudní dvůr prohlásil, že toto ustanovení brání uznání rozsudku pro zmeškání, pokud žalovanému nebyla řádně doručena listina o zahájení řízení, a to ani pokud se následně seznámil s rozsudkem, a nepodal proti němu opravné prostředky podle

procesního práva státu, kde byl rozsudek vydán (srov. rozsudek Soudního dvora ze dne 12. listopadu 1992, ve věci C-123/91, Minalmet). Z ničeho nevyplývá, že pro německo-izraelskou Smlouvu by mělo platit něco jiného. Dovolací soud uzavřel, že kromě

tohoto porušení procesních práv žalované nebyla ve sporu dána ani mezinárodní příslušnost soudu.

Lucia Hudcová

Francie: Cour de cassation

Rozhodnutí Cour de cassation č. 12-26.585 ze dne 23. září 2014

Mezinárodní prvek zakládající působnost nařízení Brusel I

Cour de cassation se v předmětném rozhodnutí zabýval otázkou existence mezinárodního prvku, který by pro účely určení mezinárodní příslušnosti zakládal působnost nařízení č. 44/2001 Brusel I. Společnost Compass založená podle anglického práva prostřednictvím smlouvy, která obsahovala i prorogační doložku, nabyla akcie společnosti Catherine restauration, jež držela 100 % kapitálu a hlasovacích práv společnosti Sogirest. Jedna z osob, která se prostřednictvím cenných papírů angažovala ve společnosti Catherine restauration, tyto cenné papíry převedla a založila společně se svým synem společnost Saveurs et traditions du bocage, jejíž předmět činnosti se podobal společnosti Sogirest. Společnost Compass následně tuto dvojici společníků zažalovala před obchodním

soudem v Paříži z důvodu nekalé soutěže a porušení záruky evikce. Oba společníci namítali místní nepřislušnost daného soudu, s tím, že příslušnost by se měla určit dle jejich domicilu. Podle jejich tvrzení použití nařízení Brusel I, konkrétně čl. 23 upravujícího ujednání o příslušnosti, vyžaduje existenci dostatečného zahraničního prvku. V dané věci se však dle odvolatelů jednalo o smlouvu uzavřenou mezi osobou domicilovanou ve Francii a osobou domicilovanou v zahraničí, která však ve Francii disponovala pobočkou zapsanou v obchodním rejstříku, smlouva byla navíc uzavřena ve francouzském jazyce a měla za cíl převod společenských podílů francouzských společností. Společníci dále doplnili, že pokud Kasační soud shledá nejednoznačnost interpretace čl. 5

The Quai de l'Horloge in the 1st Arrondissement of Paris . ©DXR 20. dubna 2014.

a 23 nařízení Brusel I, měl by se obrátit na Soudní dvůr Evropské unie s předběžnou otázkou, zda nařízení Brusel I a zejména jeho články 5 a 23 musí být interpretovány v tom smyslu, že podmínka aplikovatelnosti pravidel příslušnosti založených tímto nařízením je splněna pouhou skutečností, že jedna ze stran soudního řízení, právnická osoba, je domicilovaná v jiném členském státě než v jakém probíhá toto řízení a kde je plněna smlouva, i když tato strana řízení disponuje pobočkou na území tohoto členského státu, prostřednictvím které je smlouva plněna. Kasační

soud nicméně poukázal na fakt, že čl. 23 nařízení Brusel I podmiňuje platnost ujednání o příslušnosti pouze požadavkem, aby alespoň jedna ze stran byla domicilovaná v jednom z členských států a aby se dohodnutá příslušnost týkala soudu nebo soudů jednoho ze členských států. Protože obě ze stran jsou domicilované v různých členských státech, odvolací soud dle Kasačního soudu správně dospěl k závěru o dostatečném zahraničním prvku.

Libor Havelka

Velká Británie: The Supreme Court

Rozhodnutí Nejvyššího soudu Spojeného království [2014] UKSC 63 ze dne 12. listopadu 2014

Slučitelnost pravidel pro výpověď z nájmu s Úmluvou

Manželé Simsovi byli společnými nájemci domu, který jim přidělila městská rada samosprávného městského obvodu Dacorum. Nájemní smlouva ve svém čl. 100 stanovovala, že kterýkoli ze společných nájemců, který nemá zájem v nájmu pokračovat, musí společný nájem ukončit (s následky i pro druhého společného zájemce). Čl. 101 nájemní smlouvy dále stanovoval, že městská rada v takovém případě určí, jestli druhý z nájemců může v domě zůstat nebo zda mu bude nabídnuto jiné vhodné ubytování. Po rozchodu manželů se paní Simsová odstěhovala z předmětného domu a podala výpověď z nájmu. Pan Sims posléze žádal, aby mohl v domě zůstat bydlet, ale městská rada jeho žádost zamítla. V následném soudním řízení městská rada usilovala o vydání soudního příkazu proti panu Simsovi. Soud prvního stupně uvedl, že pan Sims se dopustil domácího násilí, na základě čehož paní Simsová opustila společnou domácnost; že paní Simsová si uvědomovala, že možným důsledkem její výpovědi nájmu bude i vystěhování pana Simse; že rozhodnutí městské rady představovalo jediné rozumné řešení, ke kterému bylo možné dospět; že na základě rozhodnutí Sněmovny lordů ve věci Hammersmith a Fulham LBC proti Monkovi [1992] AC 478 platí, že pokud jeden ze dvou společných nájemců podá výpověď, touto výpovědí je ukončen i společný nájem. Odvolací soud odvolání pana Simse zamítl. Ve svém dovolání k Nejvyššímu soudu pan Sims tvrdil, že Nejvyšší soud by měl zvážit přehodnocení výše zmíněného rozhodnutí ve věci Hammersmith a Fulham LBC proti Monkovi, protože účinky tohoto rozhodnutí v dané věci porušují práva pana

Simse zaručená v čl. 8 Úmluvy (právo na respektování soukromého a rodinného života) a čl. 1 Protokolu č. 1 připojeného k Úmluvě (ochrana majetku).

Co se týče čl. 1 Protokolu č. 1 připojeného k Úmluvě, Nejvyšší soud uvedl, že ztráta vlastnického práva pana Simse je přímým následkem dohody, kterou sám učinil, resp. nájemní smlouvy, kterou uzavřel. Tato smlouva totiž předvíдалa, že jeden ze společných nájemců se může rozhodnout prostřednictvím výpovědi nájem ukončit, přičemž městská rada následně posoudí, zda druhému z nájemců umožní v domě zůstat nebo mu nalezne jiné vhodné ubytování. Z tohoto pohledu je dle Nejvyššího soudu námitka porušení čl. 1 Protokolu č. 1 Úmluvy stěžejí udržitelná. Nejvyšší soud v této souvislosti poukázal na rozsudek ESLP ve věci Di Palma proti Spojenému království (1986) 10 EHRR 149, které podle něj uvedený závěr podporuje. Závěry rozhodnutí Hammersmith a Fulham LBC proti Monkovi aplikované na daný případ sice poškozují zájmy pana Simse, pokud by ale bylo přijato jiné řešení, utrpěly by zájmy druhého společného nájemce nebo pronajímatele.

Ve vztahu k namítanému porušení čl. 8 Úmluvy Nejvyšší soud uvedl, že předmětný dům byl sice po mnoho let rodinným domovem pana Simse, nicméně z řady důvodů dle Nejvyššího soudu k porušení čl. 8 nedošlo. Nájem byl ukončen v souladu se smluvními podmínkami, pan Sims byl oprávněn využít čl. 101 nájemní smlouvy, který mu zaručoval nabídku ná-

náhradního bydlení, na základě zákona o ochraně proti vystěhování nemohl být pan Sims vystěhován bez příkazu soudu, soud (rozhodující o příkazu) musel být srozuměn, že městská rada je oprávněna vystěhovat pana Simse na základě vnitrostátního práva a konečně soud by nemohl tento příkaz vydat, aniž by panu Simsovi umožnil namítnout nepřiměřenost

takového opatření. Argumentaci rozsudkem ESLP ve věci Buckland proti Spojenému království (2013) 56 EHRR 16 Nejvyšší soud odmítl s tím, že závěry ESLP nijak nepodporují tvrzení pana Simse.

Libor Havelka

Judikatura Soudního dvora Evropské unie

Věc C-436/13 E: doba trvání příslušnosti ujednané na základě čl. 12 odst. 3 nařízení Brusel II bis

Věc C-436/13 – rozsudek Soudního dvora ze dne 1. října 2014 v řízení E proti B

Dne 1. října 2014 Soudní dvůr odpověděl na předběžnou otázku týkající se nařízení č. 2201/2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti („nařízení Brusel II bis“), konkrétně jeho článku 12. Případ se týkal sporu rodičů (příslušníků Spojeného království), kteří ve Španělsku vychovávali dítě, a to od jeho narození v roce 2005 až do února 2010, kdy se matka s dítětem odstěhovala do Spojeného království. V červenci 2010 podepsali rodiče dohodu o svěřeni dítěte do péče matce a o právu otce na styk s dítětem, kterou v říjnu 2010 schválil soud v Torrox ve Španělsku. V prosinci 2010 se matka u britských soudů domáhala vydání rozhodnutí o bydlišti a o omezení práv na styk přiznaných otci. Matka na jednání v prosinci 2011 připustila, že dohodou a následným rozhodnutím soudu v Torrox byla na základě čl. 12 odst. 3 nařízení Brusel II bis [1] založena příslušnost španělského soudu a nebude proto bránit výkonu tohoto rozhodnutí. Následně podala k soudu v Torrox žádost o přenesení příslušnosti na základě čl. 15 nařízení Brusel II bis [2] do Anglie a Walesu, španělský soud ale v usnesení stanovil, že řízení mezi stranami již bylo ukončeno a proto není důvod konstatovat nepřislušnost. Matka následně znovu věc předložila k High Court se žádostí, aby prohlásil soudy Anglie a Walesu za příslušné ve věcech rodičovské zodpovědnosti týkajících se dítěte. Rozhodnutím z března 2013 se pak High Court prohlásil za příslušný. Proti tomuto rozhodnutí se otec odvolal s tvrzením, že účinky příslušnosti sjednané na základě čl. 12 odst. 3 nařízení Brusel II bis trvají i po skončení řízení a poskytují základ pro jakékoliv další řízení. Matka naopak tvrdila, že sjednaná příslušnost trvá pouze do vynesení pravomocného rozhodnutí. Court of appeal

se tak Soudního dvora dotázal, (1) zda ujednání o příslušnosti dle čl. 12 odst. 3 nařízení Brusel II bis (pokud k němu došlo) trvá pouze do doby, než se rozhodnutí stane v daném řízení pravomocným, nebo jeho účinky trvají i poté a dále (2) zda článek 15 umožňuje soudu členského státu, aby přenesl příslušnost za okolností, kdy neprobíhá žádné řízení týkající se dítěte.

Soudní dvůr v první řadě přihlédl ke znění dotčených ustanovení a uvedl, že příslušnost soudu musí být podle čl. 8 odst. 1 nařízení Brusel II bis určena „v době podání žaloby“ a podle čl. 12 odst. 3 tohoto nařízení „v době zahájení řízení“. Za zahájení řízení u soudu se přitom v zásadě považuje okamžik, kdy byl návrh na zahájení řízení podán k soudu (viz článek 16 nařízení). Článek 12 odst. 3 navíc vyžaduje, aby všechny strany řízení v době jeho zahájení příslušnost soudu výslovně či jednoznačně přijaly. Ze znění článků tak plyne, že příslušnost soudu ve věci rodičovské zodpovědnosti musí být ověřena a určena v každém jednotlivém případě a nepřetrvává po ukončení řízení. Z kontextu a cílů nařízení dále plyne, že příslušnost ve věci rodičovské zodpovědnosti musí být především určována s ohledem na nejlepší zájmy dítěte a i když lze ujednání o příslušnosti přijaté za malé dítě v souvislosti se zvláštním řízením považovat za dohodu v nejlepším zájmu dítěte, nelze připustit, že takto sjednaná příslušnost zůstane i po ukončení dotčeného řízení a během celého dětství dotčené osoby v jejím nejlepším zájmu. Nejlepší zájem dítěte je tedy možné zachovat jen tak, že bude v každém zvláštním případě přezkoumána otázka, zda je zamýšlené ujednání o příslušnosti v souladu s tímto zájmem. Soudní dvůr tedy odpověděl, že příslušnost ve věci rodičovské zodpovědnosti sjednaná na základě čl. 12 odst. 3 nařízení Brusel II bis ve prospěch soudu členského státu, před

kterým bylo na základě společné dohody nositelů rodičovské zodpovědnosti zahájeno řízení, zanikne s vynesáním pravomocného rozhodnutí v rámci tohoto řízení. Vzhledem k odpovědi na první otázku se již k druhé otázce nevyjádřil.

Alžbeta Kondelová

[1] Čl. 12 odst. 3 nařízení stanoví: „Soudy členského státu jsou příslušné k rozhodnutí ve věci rodičovské zodpovědnosti i v jiných řízeních, než která jsou uvedena v odstavci 1, v případě, že a) dítě má silný vztah k tomuto členskému státu, zejména z toho důvodu, že jeden z nositelů rodičovské zodpovědnosti má v tomto členském státě obvyklé bydliště nebo dítě je státním příslušníkem tohoto členského státu, a b) všechny strany řízení

v době zahájení řízení příslušnost soudů výslovně či jiným jednoznačným způsobem přijaly a je to v zájmu dítěte.“

[2] Čl. 15 odst. 1 a 2 nařízení stanoví: „Postoupení věci k projednání vhodněji umístěnému soudu 1. Výjimečně mohou soudy členského státu příslušné ve věci, pokud se domnívají, že soud jiného členského státu, ke kterému má dítě zvláštní vztah, je vzhledem ke svému umístění vhodnější k projednání věci nebo její určité části, a v případě, že je to v zájmu dítěte, a) přerušit řízení v dané věci nebo její části a vyzvat strany, aby podaly návrh u soudu tohoto jiného členského státu v souladu s odstavcem 4, nebo b) požádat soud jiného členského státu, aby převzal příslušnost v souladu s odstavcem 5. 2. Odstavec 1 se použije a) na žádost strany, nebo b) z podnětu soudu, nebo c) na žádost soudu jiného členského státu, ke kterému má dítě zvláštní vztah v souladu s odstavcem 3. Postoupit věc z podnětu soudu nebo na žádost soudu jiného členského státu je možné pouze se schválením alespoň jedné ze stran.“

Věc C-376/14 PPU C: k obvyklému bydlišti dítěte v kontextu údajného protiprávního přemístění

Věc C-376/14 PPU – rozsudek Soudního dvora ze dne 9. října 2014 v řízení C proti M

Začátkem října se Soudní dvůr vyjádřil k výkladu nařízení Brusel II bis ještě jednou, a to ve sporu ohledně návratu nezletilého dítěte, které se nacházelo s matkou v Irsku, do Francie. C (francouzský st. příslušník) a M (britská st. příslušnice) uzavřeli v květnu 2008 ve Francii sňatek, přičemž v červenci se jim narodilo dítě. Již v listopadu ale podali žádost o rozvod a ve Francii zahájili řadu řízení týkajících se dítěte. V dubnu 2012 soud v Angoulême manžele rozvedl a stanovil, že rodičovská zodpovědnost bude vykonávána oběma rodiči, počínaje 7. červencem 2002 bude mít dítě bydliště u matky a upřesnil, že matka je oprávněna „usadit se v Irsku“ a že rozsudek je v případě ustanovení týkajících se dítěte předběžně vykonatelný. Otcův návrh na zastavení předběžného výkonu rozsudku odvolací soud zamítl a matka s dítětem odjela do Irska. Matka však nedodržela ustanovení týkající se otcových práv na styk s dítětem. Odvolací soud v Bordeaux dne 5. března 2013 zrušil rozsudek soudu prvního stupně a stanovil, že dítě bude mít bydliště v místě bydliště otce a upravil právo matky na styk s dítětem. Po tom, co matka odmítla dítě předat, se otec obrátil na soud se žádostí o svěřením výlučné rodičovské zodpovědnosti jemu a o nařízení navrácení dítěte. Otec dále podal v květnu 2013 k High Court návrh, aby soud na základě Haagské úmluvy nařídil navrácení dítěte do Francie a určil, že jej matka protiprávně zadržela v Irsku. Návrh byl zamítnut, otec se však odvolal k Nejvyššímu soudu, kte-

rý Soudnímu dvoru předložil následující předběžné otázky: (1) Brání za okolností projednávané věci existence řízení ohledně péče o dítě probíhajícího ve Francii vzniku obvyklého bydliště dítěte v Irsku? (2) Přísluší i nadále otci či francouzským soudům práva péče o dítě, takže je zadržování v Irsku protiprávní? (3) Mohou se irské soudy zabývat otázkou obvyklého bydliště dítěte v případě, že dítě pobývá v Irsku a jeho přemístění nebylo v rozporu s francouzským právem?

Soudní dvůr věc projednal v naléhavém řízení a zdůraznil, že dítě bylo do Irska přemístěno oprávněně, na základě rozsudku z dubna 2012, který sice nebyl pravomocný, ale byl předběžně vykonatelný. Poznamenal však, že daný rozsudek byl později odvolacím soudem zrušen. První a třetí otázka tedy směřovala na to, zda musí být čl. 2 bod 11 a článek 11 nařízení za daných okolností vykládán tím způsobem, že soud rozhodující o návratu musí ověřit, zda mělo dítě před přemístěním stále obvyklé bydliště ve státě původu. Uvedl, že čl. 2 bod 11 a čl. 11 odst. 1 nařízení Brusel II bis lze použít, pouze pokud mělo dítě bezprostředně před údajným protiprávním zadržením obvyklé bydliště v členském státě původu, neboť je to předpokladem protiprávního přemístění nebo zadržení. Následně konstatoval, že pojem „obvyklé bydliště“ uvedený v čl. 2 bod 11 a v článku 11 nemůže mít jiný obsah, než v kontextu článků 8 a 10 nařízení. Soudu rozhodujícímu o navrácení tedy přísluší s přihlédnutím ke všem okolnostem ověřit, zda dítě mělo bezprostředně před protiprávním přemístěním obvyklé bydliště v členském státě původu. Při přezkumu důvodů po-

pobytu dítěte ve státě, do kterého bylo přemístěno, je nutné přihlídnout k tomu, že soudní rozhodnutí mohlo být vykonáno předběžně a že proti němu bylo podáno odvolání. To totiž nehovoří ve prospěch závěru, že obvyklé bydliště dítěte bylo přemístěno, protože rozhodnutí mělo předběžný charakter a rodič si nemohl být jist, že pobyt není dočasný. S ohledem na nejlepší zájem dítěte je však nutné tyto okolnosti poměřit s dalšími okolnostmi, které mohou prokazovat určitou integraci dítěte po jeho přemístění a zejména s časem, který uplynul mezi přemístěním a zrušujícím rozsudkem. Čas po tomto rozsudku naopak nelze v žádném případě zohlednit. Soudní dvůr tedy odpověděl, že dotčené články nařízení musí být vykládány v tom smyslu, že soud rozhodující o navrácení dítěte musí prostřednictvím posouzení všech konkrétních okolností případu ověřit, zda mělo dítě bezprostředně před údajným protiprávním zadržením obvyklé bydliště ve státě původu. V rámci tohoto rozhodnutí je třeba zohlednit skutečnost, že soudní rozhodnutí umožňující přemístění mohlo být vykonáno předběžně a že proti němu bylo podáno odvolání.

Podstatou druhé otázky pak bylo to, zda musí být nařízení vykládáno v tom smyslu, že v případě, kdy k přemístění dítěte došlo na základě předběžně vykonatelného rozhodnutí, které bylo později zrušeno soudním rozhodnutím, jež stanovilo bydliště dítěte v místě bydliště rodiče žijícího ve státě původu, je ne-navrácení dítěte protiprávní a uplatní se článek 11 nařízení. V tomto ohledu Soudní dvůr konstatoval, že ne-navrácení dítěte do členského státu v návaznosti na uvedené rozhodnutí odvolacího soudu je protiprávní a článek 11 se uplatní, je-li konstatováno, že dítě mělo bezprostředně před zadržením obvyklé bydliště stále v uvedeném členském státě. Je-li naopak konstatováno, že tam dítě obvyklé bydliště nemělo, je rozhodnutí o zamítnutí žádosti o navrácení přijato, aniž je tím dotčeno použití pravidel týkajících se uznávání a výkonu rozhodnutí vydaných v některém členském státě.

Alžbeta Kondelová

Věc C-305/13 Haeger & Schmidt GmbH: rozhodné právo pro posouzení zasílatelské smlouvy

Věc C-305/13 Haeger & Schmidt GmbH, rozsudek Soudního dvora ze dne 23. října 2014

Společnost Va Tech, založená podle francouzského práva, pověřila na základě smlouvy z 24. prosince 2002 společnost Safram se sídlem ve Francii, aby jako hlavní zasílatel obstarala přemístění transformátoru (pocházejícího z USA) z belgických Antverp do francouzského Lyonu. Společnost Safram, jednající vlastním jménem na účet společnosti Va Tech, uzavřela se společností Haeger & Schmidt, se sídlem v Německu, smlouvu o obstarání přepravy transformátoru říční cestou. Společnost Haeger & Schmidt tímto úkolem pověřila dopravce J. Loria, usazeného ve Francii, který je majitelem nákladního člunu, registrovaného v Belgii. Během nakládky transformátoru se nákladní člun i s nákladem potopil. Společnost Va Tech následně žalovala společnost Safram a Haeger & Schmidt o náhradu škody. Společnost Haeger & Schmidt uplatnila regresní nárok vůči dopravci J. Loriovi a jeho pojistiteli se sídlem ve Francii. Soud prvního stupně i odvolací soud tomuto nároku vyhověly, s tím, že

dotčené smlouvy je třeba posoudit podle francouzského práva. V rámci kasačního opravného prostředku společnost Haeger & Schmidt namítala nesprávné určení rozhodného práva. V této souvislosti vyvstala otázka interpretace Úmluvy o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy z 19. června 1980 (Římská úmluva). Podle čl. 4 Římské úmluvy, týkajícího se rozhodného práva při neexistenci volby práva, se v případě absence volby práva smlouva řídí právem země, s níž nejúžeji souvisí (odstavec 1). Odstavec 2 zavádí domněnku, podle níž smlouva nejúžeji souvisí se zemí, v níž má strana poskytující charakteristické plnění bydliště nebo ústředí; byla-li však smlouva uzavřena při výkonu povolání nebo při provozování živnostenské činnosti této strany, je danou zemí ta, kde se nachází hlavní provozovna, nebo má-li být plněno dle smlouvy v jiné než v hlavní provozovně, je danou zemí ta, v níž se nachází tato provozovna. Podle odstavce 4 čl. 4 neplatí pro smlouvy o přepravě zboží domněnka dle odstavce 2; u smluv o přepravě zboží platí domněnka, že smlouva nejúžeji souvisí se zemí, v níž má přepravce v době uzavření smlouvy hlavní

provozovnu, nachází-li se v této zemi také místo nakládky nebo místo vykládky nebo hlavní provozovna odesílatele zboží, přičemž dopravní nájemní (charterové) smlouvy a jiné smlouvy, jejichž hlavním účelem je přeprava zboží, považují za smlouvy o přepravě zboží. Odstavec 5 stanoví, že pokud není možné určit plnění příznačné pro smlouvu, odstavec se nepoužije a k domněnkám v odstavcích 2, 3 a 4 se nepřihlíží, vyplývá-li z okolností jako celku, že smlouva úžeji souvisí s jinou zemí. Za těchto okolností se francouzský Kasační soud předložil Soudnímu dvoru tři otázky, týkající se možnosti uplatnění jednotlivých domněnek za účelem určení rozhodného práva pro zasílatelskou smlouvu.

Soudní dvůr v první řadě uvedl, že čl. 4 Římské úmluvy se opírá o obecnou zásadu, podle které je pro zjištění, kterému vnitrostátnímu právu smlouva podléhá, třeba určit zemi, se kterou tato smlouva nejúžeji souvisí; za tímto účelem stanovují odstavce 2 – 4 domněnky, které je možné vyvrátit na základě odstavce 5. Co se týče otázky, zda je možné třetí větu odstavce 4 čl. 4, podle níž se „dopravní nájemní (charterové) smlouvy a jiné smlouvy, jejichž hlavním účelem je přeprava zboží, považují za smlouvy o přepravě zboží“, uplatnit na zasílatelskou smlouvu, Soudní dvůr uvedl, že pokud je předmětem zasílatelské smlouvy především přemístění zboží jako takové, může mít zasílatelská smlouva specifickou povahu přepravní smlouvy. Za účelem této kvalifikace je nutno vzít v úvahu účel smluvního vztahu, skutečně poskytnuté plnění a všechny závazky smluvní strany, která musí poskytnout plnění příznačné pro smlouvu. Vnitrostátní soud proto musí při analýze všech okolností sporu v původním řízení ověřit, zda a v jaké míře je hlavním předmětem dotčené zasílatelské smlouvy přeprava dotyčného zboží jako taková. Ustanovení odst. 4 čl. 4 Římské úmluvy se tak vztahuje na zasílatelskou smlouvu pouze tehdy, pokud je hlavním předmětem smlouvy přeprava dotyčného zboží jako taková.

Předkládající soud se dále dotazoval, zdali v případě, kdy právo rozhodné pro přepravní smlouvu nemůže být určeno na základě odstavce 4 věta druhá, může být toto právo určeno obecného pravidla v odstavci 1 nebo dle obecné domněnky v odstavci 2. Soudní dvůr se v tomto ohledu ztotožnil s vyjádřením francouzské vlády, podle níž platí, že pokud vnitrostátní soud musí na základě odstavce 5 použít právo země, s níž smlouva nejúžeji souvisí, a nepoužít rozhodné právo určené na základě domněnek uvedených v odstavcích 2 - 4, tím spíše je nutné použít právo země, s níž dotčená smlouva nejúžeji souvisí, jak je stanoveno v odstavci 1, pokud odstavec 4 neumožňuje určit právo rozhodné pro smlouvu o přepravě zboží. Pokud tedy nelze určit právo rozhodné pro smlouvu o přepravě zboží na základě odstavce 4 (věta druhá), musí být určeno podle obecného pravidla v odstavci 1.

Poslední otázku položil předkládající soud pouze pro případ, pokud by smlouvu dotčenou v původním řízení nebylo možné postavit na roveň smlouvě o přepravě a neplatila by tedy pro ni domněnka uvedená v odstavci 2. Otázka spočívala v posouzení, zda odstavec 2 musí být vykládán v tom smyslu, že vnitrostátnímu soudu umožňuje určit právo rozhodné pro takové smluvní vztahy, ve kterých prvního zasílatele nahradil druhý zasílatel se sídlem v jiném členském státě, pouze na základě místa provozovny hlavního zasílatele. Soudní dvůr shledal, že odstavec 2 musí být vykládán tím způsobem, že pokud je tvrzeno, že smlouva souvisí úžeji s jinou zemí, než je země, jejíž právo je určeno na základě domněnky uvedené v daném odstavci, musí vnitrostátní soud porovnat vazby mezi touto smlouvou a na jedné straně zemí, jejíž právo je určeno na základě domněnky, a na druhé straně jinou dotčenou zemí. Při tomto porovnání musí vnitrostátní soud zohlednit veškeré okolnosti, včetně existence jiných smluv souvisejících s dotčenou smlouvou.

Věc C-333/13: Účelový výkon svobody pohybu u ekonomicky neaktivních občanů států Evropské unie

Rozsudek Soudního dvora ve věci C-333/13 Elisabeta Dano a Florin Dano proti Jobcenter Leipzig ze dne 11. listopadu 2014

Paní Dano, rumunská občanka, se společně se svým synem Florinem zdržovala na území Německa, kam naposledy vstoupila v listopadu 2010. Syn Florian,

byť měl rumunské občanství, se narodil v roce 2009 v Saarbrückenu.

Paní Dano neměla potvrzení o žádném dosaženém vzdělání, podle všeho v Rumunsku navštěvovala školu pouze po dobu tří let. Po příchodu do Německa se nikdy neucházela o zaměstnání, přesto, že základní

znalost jazyka ani žádné jiné okolnosti zjevně nebyly překážkou její praceschopnosti. U německých úřadů si nicméně požádala o přiznání dávek základního zabezpečení pro uchazeče o zaměstnání, což vnitrostátní orgány zamítly s tím, že vnitrostátní právní úprava paní Dano ani jejímu synovi nárok na takové dávky nezakládá. Překládající soud, Sozialgericht Leipzig, měl nicméně pochybnosti, zda taková vnitrostátní úprava není v rozporu s požadavky unijního práva, zejména s článkem 4 nařízení č. 883/2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení a obecnou zásadou diskriminace (článek 18 Smlouvy u fungování EU) a právem pobytu (článek 20 SFEU).

Soudní dvůr v rozsudku zdůraznil, že zásada rovného zacházení v sobě musí obsahovat také přístup občanů členských států EU k jistým sociálním dávkám, i takovým jako jsou německé dávky základního zabezpečení, avšak pouze za podmínky, že pobyt občanů je v souladu se směrnicí 2004/38/EC o volném pohybu občanů EU. Podle jejich ustanovení přitom hostitelský stát není povinen poskytovat sociální dávky osobám v průběhu prvních tří měsíců jejich pobytu. Pro přiznání dávek osobám, které ve státech pobývají

v rozmezí tří měsíců až pěti let zase směrnice stanovuje další požadavky, mezi nimiž je i to, že hospodářsky neaktivní osoby musí mít dostatek vlastních finančních prostředků. Jinými slovy, je zřejmé, že cílem směrnice je zabránit zneužívání svobody pohybu občanů EU, kteří „putují“ mezi členskými státy pouze za účelem získat dávky sociálního zabezpečení. Podmínky pro získání zvláštních nepřispěvkových peněžitých dávek reguluje vnitrostátní právo každé členské země a právo EU tak nebrání takové vnitrostátní právní úpravě, která vylučuje poskytnutí dávek osobám, které za jiných okolností nemají dostatečné prostředky obživy a které nemají následně ani nárok na získání práva pobytu v hostitelské zemi ve smyslu výše zmíněné směrnice.

Povinnost poskytnout občanům Unie nepřispěvkové peněžitě dávky základního zabezpečení a umožnit jim tak trvalý pobyt neplyne podle Soudního dvora ani z ustanovení Listiny základních práv EU, jelikož jde o pravomoc členských států, která nespadá do rozsahu „uplatňování práva Unie“.

Katarína Šipulová

Věc C-416/13 Vital Pérez : věkové omezení u vybraných povolání

Rozsudek Soudního dvora ve věci C-416/13 Vital Pérez ze dne 13. listopadu 2014

Rozsudek Soudního dvora ve věci Vital Pérez se týká otázky stanovování věkové hranice a dalších kritérií pro zaměstnání v určitých povoláních. Pan Pérez měl zájem ucházet se o pozici v místní policii ve výběrovém řízení, jehož zadání nicméně obsahovalo mj. podmínku věku do 30 let. Podle pana Peréze šlo o nadbytečné a neopodstatněné ustanovení, jelikož podmínka fyzické a psychické způsobilosti již byla ošetřena prostřednictvím fyzických zkoušek. Předkládací soud, na nějž se pan Pérez obrátil, proto předložil Soudnímu dvoru předběžnou otázku, zda unijní právo (ustanovení článku 2 odst. 2, čl. 4 odst. 1 a čl. 6 odst. 1 směrnice 2007/78 o rovném zacházení v zaměstnání, a článek 21 odst. 1 Listiny) regulující zákaz diskriminace na základě věku brání tomu, aby oznámení o výběrovém řízení obce uplatňující regionální zákon, stanovilo jako podmínku přístupu k pracovnímu místu příslušníka policie maximální věk 30 let. Předkládací soud přitom upozornil také na to, že španělský Nejvyšší soud již v roce 2011 zrušil některé podzákonné právní předpisy, které stanovily

vyloučení uchazečů starších 30 let z výběrového řízení na místo inspektora sboru státní policie.

Soudní dvůr ve svém rozsudku předně konstatoval, že situace v projednávané věci spadá do rozsahu směrnice 2000/78. Směrnice přitom zakazuje existenci jakékoliv přímé nebo nepřímé diskriminace, mj. i na základě věku; přičemž v jejím smyslu k přímé diskriminaci dochází, pokud se s jednou osobou zachází méně příznivě, než s jinou osobou ve srovnatelné situaci a to právě na základě jednoho z důvodů uvedených v čl. 1, v tomto případě na základě věku. Podle Soudního dvora v projednávané věci nepochybně k méně příznivému zacházení došlo, nicméně je nezbytné ověřit, zda toto rozdílné zacházení bylo legitimní a odůvodněno povahou pracovní činnosti, nebo podmínkami jejího výkonu.

Soudní dvůr v tomto smyslu již dříve judikoval, že podstatný a určující profesní požadavek musí představovat nikoliv důvod, ale vlastnost související s důvodem rozdílného zacházení. Výkon některých funkcí příslušníků místní policie podle Soudního dvora nepochybně s sebou nese obzvláště náročnou fy-

zickou zdatnost, jejíž selhání by mohlo mít důsledky jak pro policii, tak pro třetí osoby. Zabezpečení operační schopnosti a řádného fungování policejního sboru je tedy legitimním cílem. Otázkou však pořád zůstává přiměřenost vnitrostátní úpravy. Oznámení o výběrovém řízení již obsahovalo informaci o nezbytných fyzických zkouškách, které měly za cíl zaručit způsobilost kandidátů pro adekvátní výkon funkce, fyzické zkoušky byly náročné a sledovaný cíl plnily dostatečným způsobem. Omezení a požadavek věku do 30 let se proto jeví jako nadbytečný a nepřiměřený požadavek. Věkové omezení nesleduje dále ani úpravu věkové struktury nebo podporu přijetí nových zaměstnanců do zaměstnání; není tedy odůvodnitelné cíle politiky zaměstnanosti. Předkládací soud nicméně upozornil, že vnitrostátní úprava a stanovení věkové

hranice byla založena na požadavku odborné přípravy vyžadované pro dotčené pracovní místo a na nezbytnosti přiměřené doby zaměstnání před odchodem do důchodu – nicméně, podle Soudního dvora nebyly ani tyto cíle dostatečným odůvodněním, jelikož odborná příprava byla naplňována také povinným absolvováním selektivní odborné přípravy, a dále, věk odchodu příslušníků místní policie do důchodu byl stanoven na 65 let, a i když se v průměru pohyboval kolem věku 58 let, neodůvodňoval 30-ti letou hranici.

Soudní dvůr proto uzavřel, že zmíněná vnitrostátní úprava je v rozporu s požadavky unijního práva.

Katarína Šipulová

Spojené věci C-22/13, C-61/13 až C-63/13 a C-418/13 Raffaella Mascolo a ostatní: zneužívání po sobě jdoucích pracovních smluv na dobu určitou

Věc C-22/13, C-61/13 až C-63/13 a C-418/13 – rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 26. listopadu 2014

Případ se týkal výkladu ustanovení 4 a 5 bod 1 rámcové dohody o pracovních poměrech na dobu určitou (dále jen „rámcová dohoda“), a to v souvislosti s opakovaným uzavíráním pracovních smluv na dobu určitou s pracovníky ve školství. Cílem rámcové dohody je zajištění rovného zacházení pro zaměstnance s pracovním poměrem na dobu určitou, jejich ochrany před diskriminací, využívání pracovních smluv na dobu určitou na základě pravidel přijatelných pro zaměstnavatele i zaměstnance, a vytvoření rámce, který zabrání zneužívání po sobě jdoucích pracovních smluv uzavřených na dobu určitou (dále jen „zneužívání“).

Žalobci byli zaměstnáni na základě po sobě jdoucích pracovních smluv na dobu určitou jako učitelky, vychovatelka a administrativní pracovník ve státních školách. Během období pěti až deseti let byli zaměstnáni po časová období v délce od 45 do 81 měsíců. Žalobci považovali tyto smlouvy za protiprávní, a proto požadovali jejich překvalifikování na smlouvy na dobu neurčitou, resp. přijetí na stálé místo, náhradu platů za období mezi smlouvami na dobu určitou, případně náhradu škody. Systém výběru učitelů v Itálii je poněkud odlišný od toho v našich podmínkách. Pracovníci ve školství jsou přijímáni buď na stálé místo na dobu neurčitou, anebo v rámci zástupů na dobu určitou. Polovina pracovníků na stálé místo je každý rok přijímána prostřednictvím výběrového řízení na základě

kvalifikace a zkoušek, a polovina je vybírána ze seznamů uchazečů. V seznamu jsou vedeni úspěšní uchazeči z výběrových řízení, kteří nezískali stálé místo, a dále učitelé, kteří se účastnili kurzů pro dosažení pedagogického minima. Kumulace zástupů zajišťuje učitelům postup v těchto seznamech a může vést k přijetí na stálé místo.

Přípustné předběžné otázky se týkaly souladu vnitrostátní úpravy s ustanovením 5 bodem 1 rámcové dohody, a sice možnosti obnovování pracovních smluv na dobu určitou za účelem obsazení volných míst pedagogických pracovníků do doby, než proběhne výběrová řízení k přijetí stálých zaměstnanců státních škol, aniž jsou stanoveny lhůty těchto výběrových řízení, a současně vyloučení možnosti získání náhrady újmy utrpěné z takového obnovování.

Soudní dvůr předně uvedl, že rámcová dohoda nevylučuje ze své působnosti žádné specifické odvětví, tudíž se vztahuje i na pracovníky zaměstnané ve školství, jak ve veřejném, tak v soukromém sektoru [1]. Využívání po sobě jdoucích pracovních smluv na dobu určitou je potenciálním zdrojem zneužívání na úkor pracovníků. Rámcová dohoda proto státům ukládá, aby přijaly alespoň jedno z opatření uvedených v ustanovení 5 bodě 1 rámcové dohody, přičemž jim ponechává prostor pro uvážení v tom, zda využijí jedno nebo více opatření vzhledem ke specifickým potřebám jednotlivých odvětví nebo kategorií zaměstnanců. Zároveň jsou státy povinny uložit sankce a přijmout opatření k odstranění následků pakliže bylo zjištěno zneužití.

Co se týče existence opatření k předcházení zneužívání, italská právní úprava nestanovuje maximální délku trvání smluv na dobu určitou ani počet jejich obnovení (ustanovení 5 bodu 1 písm. b) a c) rámcové dohody). Současně vylučuje přeměnu na pracovní smlouvy na dobu neurčitou po určitém trvání pracovní smlouvy na dobu určitou, čímž umožňuje neomezené obnovení smluv na dobu určitou. V takovém případě je nezbytná existence objektivního důvodu ve smyslu ustanovení 5 bodu 1 písm. a) rámcové dohody. Podle ustálené judikatury se objektivní důvod vztahuje na přesné a konkrétní okolnosti charakterizující danou činnost, vyplývá z konkrétní povahy úkolů, či naplňování legitimního cíle sociální politiky státu. Obecný, abstraktní či ryze formální předpis naopak nenaplnuje požadavky kladené na existenci objektivního důvodu, neboť s sebou nese riziko zneužívání, a tudíž není slučitelný s cílem rámcové dohody [2]. Dočasné nahrazení zaměstnance za účelem uspokojení dočasných potřeb do doby, než proběhnou výběrová řízení pro přijetí stálých zaměstnanců, může představovat objektivní důvod. To platí především v oblasti se zvláštními nároky na flexibilitu, jakou je školství, neboť zajištění vzdělání je základním právem. V praxi však dochází ke zneužívání, protože neexistuje jistota ohledně doby konání výběrových řízení. Obnovení pracovních smluv na dobu určitou tak neslouží ke krytí potřeb dočasné povahy, nýbrž uspokojuje stálé a trvalé potřeby státních škol plynoucí ze strukturálního nedostatku stálých zaměstnanců. Vnitrostátní úprava nestanoví konkrétní lhůtu pro uskutečnění výběrových řízení, ta naopak závisí na finančních možnostech státu a uvážení státní správy, přičemž v letech 2000-2011 neproběhlo žádné výběrové řízení. Rozpočtové důvody sice

mohou být základem volby sociální politiky, neodůvodňují však absenci jakéhokoliv opatření k předcházení zneužívání.

Následně Soudní dvůr přezkoumal existenci opatření k postihu zneužití. Italská právní úprava vylučuje v oblasti školství nárok na náhradu újmy vyplývající ze zneužívání, jakož i možnost přeměny pracovní smlouvy na dobu určitou na pracovní smlouvu na dobu neurčitou. Této změny lze dosáhnout jedině přijetím na stálé místo na základě postupu ze seznamu vhodných uchazečů, tato možnost je však náhodná. Z materiálů předložených Soudnímu dvoru tedy vyplynula absence vhodných opatření postihujících zneužívání. Soudní dvůr však připomenul, že ověření existence opatření k předcházení a postihu zneužívání přísluší předkládajícím soudům.

V českém právním řádu je právní úprava směrnice Rady 1999/70/ES o rámcové dohodě o pracovních podmínkách na dobu určitou uzavřené mezi organizacemi UNICE, CEEP a EKOS [3] obsažena v zákoníku práce. Od roku 2012 nesmí maximální celkové trvání po sobě jdoucích pracovních smluv na dobu určitou přesáhnout tři roky, a počet obnovení těchto smluv je připuštěn pouze dvakrát. Přesto i v českém prostředí existuje problém uzavírání pracovních smluv s učiteli na dobu určitou. V praxi dochází k sezónnímu propouštění učitelů na období letních prázdnin, resp. k uzavírání smluv na dobu určitou do června a znovupřijetí od nového školního roku. Ředitelé škol k tomuto kroku přistupují za účelem úspory nákladů na mzdy, sociální a zdravotní pojištění. Samotní učitelé často tuto praktiku nenahlašují z důvodu obavy ze ztráty zaměstnání. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy plánuje přijmout úpravu, dle které by se zaměstnanci ve školství mohly být uzavírány smlouvy na dobu určitou v délce minimálně 12 měsíců [4].

Lucia Hudecová

[1] Rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie ze dne 3. července 2014, ve věci C-362/13, Fiamingo.

[2] Rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie ze dne 26. ledna 2012, ve věci C-586/10, Küçükdeveci.

[3] Evropská unie konfederací průmyslu a zaměstnavatelů (UNICE), Evropské středisko veřejných podniků (CEEP) a Evropská konfederace odborových svazů (EKOS).

[4] Viz články Chládek chce zakázat propouštění učitelů na dobu prázdnin, dostupný na: <http://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Chladek-chce-zakazat-propousteni-ucitelu-na-dobu-prazdnin-325085>; nebo Učitel musí dostat zaplacené i prázdniny, dostupný na http://www.tyden.cz/rubriky/domaci/ucitel-musi-dostat-zaplacene-i-prazdniny-slibuje-chladek_311618.html, oba citované dne 17. prosince 2014.

Aktuální žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

Občanské právo a ochrana spotřebitele

Věc C-372/14: Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Krajským soudem v Prešove (Slovensko) dne 1. srpna 2014 – Provident Financial s. r. o. v. Zdeněk Sobotka

Spotřebitelský úvěr – nekalé obchodní praktiky

Předběžné otázky:

Má se směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/29/ES ze dne 11. května 2005 o nekalých obchodních praktikách vůči spotřebitelům na vnitřním trhu ... vykládat tak, že se za nekalou obchodní praktiku považuje také chování poskytovatele spotřebitelského úvěru, pokud předkládá smluvní podmínky spotřebiteli tak, že vytváří formálně dojem o možnosti výběru doplňkové služby o zajištění splátek úvěru a ve skutečnosti nepatřičně ovlivňuje spotřebitele, aby doplňkovou službu přijal?

Má se směrnice o nekalých obchodních praktikách vykládat tak, že se za nekalou obchodní praktiku považuje jednání věřitele, pokud spotřebiteli předkládá smluvní podmínky takovým způsobem, že spotřebiteli poskytne údaj o výši roční procentní sazby nákladů (RPSN), jejíž součástí nejsou náklady na doplňkovou službu?

Má se směrnice o nekalých obchodních praktikách vykládat tak, že se za nekalou obchodní praktiku považuje jednání věřitele, pokud na trhu se spotřebitelskými úvěry vyžaduje od spotřebitelů podstatně vyšší cenu za vedlejší službu, než jsou skutečné náklady na takovouto vedlejší službu, a zda se tak neobchází požadavek transparentnosti skutečných celkových nákladů na spotřebitelský úvěr, pokud náklady na vedlejší službu nejsou součástí RPSN?

Má se směrnice Rady 93/13/EHS o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách vykládat tak, že služba zajištění splátek spotřebitelského úvěru, jejímž předmětem je hotovostní přebírání splátek úvěru od spotřebitele, představuje hlavní předmět plnění při spotřebitelském úvěru?

Má se směrnice Rady 87/102/EHS o sblížení práv-

ních a správních předpisů členských států týkajících se spotřebitelského úvěru, pozměněná a doplněná směrnicí Evropského parlamentu a Rady 98/7/ES, vykládat tak, že se do RPSN zahrnuje i odměna za hotovostní přebírání splátek úvěru nebo její část, pokud odměna podstatně převyšuje náklady nezbytné na tuto vedlejší službu, a má se článek 14 této směrnice vykládat tak, že jde o obcházení institutu RPSN, pokud při doplňkové službě odměna podstatně převyšuje náklady na doplňkovou službu a odměna není zahrnuta do RPSN?

Má se směrnice Rady 93/13/EHS vykládat tak, že ke splnění požadavku transparentnosti vedlejší služby, za kterou se platí administrativní poplatek, stačí, že cena této administrativní služby (administrativní poplatek) je jasná a srozumitelná, i když předmět plnění této administrativní služby není určen?

Má se čl. 4 odst. 1 a 2 směrnice Rady 93/13/EHS vykládat tak, že pouhá skutečnost, že administrativní poplatek je zahrnut do výpočtu RPSN, brání tomu, aby se vykonal soudní přezkum takového administrativního poplatku pro účely této směrnice?

Má se směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 vykládat tak, že samotná výše administrativního poplatku pro účely této směrnice brání soudnímu přezkumu?

Má se čl. 4 odst. 1 směrnice Rady 93/13/EHS vykládat tak, že pro účely této směrnice je relevantní *inter alia* skutečnost, že za poplatek za vedlejší službu obdrží spotřebitel plnění, které převážně není v jeho zájmu, ale v zájmu věřitele spotřebitelského úvěru?

Věc C-385/14: Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Juzgado Mercantil nº 9 de Barcelona (Španělsko) dne 12. srpna 2014 – Youssouf Drama Ba v. Catalunya Caixa S.A.

Spotřebitelská smlouva – kolektivní žaloba – nepřiměřené podmínky

Předběžné otázky:

Vzhledem k tomu, že španělský systém stanoví v článku 43 občanského soudního řádu odkladný či předběž-

ný účinek individuální žaloby souběžně podané spotřebitelem, a to až do okamžiku vydání pravomocného rozsudku v kolektivním řízení, přičemž je spotřebitel vázán rozhodnutím vydaným v tomto kolektivním řízení, aniž má možnost vznášet příslušné argumenty či navrhnout důkazní prostředky s využitím všech prostředků: Lze mít za to, že španělský právní řád stanoví účinný prostředek nebo nástroj, který je v souladu s čl. 7 odst. 1 směrnice 93/13/EHS o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách?

Do jaké míry představuje tento odkladný účinek překážku pro spotřebitele při podání návrhu na zrušení takovýchto nepřiměřených podmínek vložených do spotřebitelské smlouvy, a do jaké míry je tedy v rozporu s čl. 7 odst. 1 výše uvedené směrnice?

Představuje skutečnost, že se spotřebitel nemůže vyvázat z kolektivní žaloby, porušení čl. 7 odst. 3 směrnice 93/13/EHS? Nebo je naopak třeba mít za to, že odkladný účinek stanovený v článku 43 občanského soudního řádu je v souladu s článkem 7 směrnice 93/13/EHS, protože práva spotřebitele jsou v plném rozsahu chráněna takovouto kolektivní žalobou a protože španělský právní řád již zavedl další nástroje, které mohou rovněž účinně zajistit ochranu práv spotřebitelů a dodržení zásady právní jistoty ve smyslu výše uvedeného ustanovení Společenství?

Věc C-348/14: Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Judecătoria Câmpulung (Rumunsko) dne 21. července 2014 – Maria Bucura v. SC Bancpost SA

Spotřebitelská smlouva – exekuce – neuvedení výše úroků a poplatků

Předběžné otázky (výběr):

Je ve smyslu směrnice 93/13/EHS o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách vnitrostátní soud, který projednává námitku proti výkonu exekuce založenému na smlouvě o úvěru týkající se vydání kreditní karty typu American Express Gold, povinen v případě, že pověření k vykonání exekuce bylo vydáno bez přítomnosti spotřebitele, posoudit i z moci úřední, jakmile má k dispozici skutkové a právní poznatky nezbytné pro tyto účely, nepřiměřenost poplatků stanovených v dotčené smlouvě ...?

Může vnitrostátní soud s ohledem na neuvedení výše poplatků, které mají být zaplacený na základě smlouvy a zařazení způsobu výpočtu úroků do této smlouvy, aniž by se uvedla jejich výše, shledat – v souladu s ustanoveními směrnice Rady 87/102 ze dne 22. prosince 1986 o sblížování právních a správních předpisů členských států týkajících se spotřebitelského úvěru, ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/7/ES ze dne 16. února 1998, a ustanoveními směrnice Rady 93/13/EHS – že nedostatek těchto informací ve smlouvě o spotřebitelském úvěru má za následek, že dotčený poskytnutý úvěr je považován za osvobozený od poplatků a úroků?

Spadá spoludlužník smlouvy o úvěru pod pojem „spotřebitel“, jak je definován ustanoveními čl. 2 písm. a) směrnice Rady 93/13/EHS, a čl. 1 odst. 2 písm. a) směrnice 87/102/EHS?

V případě kladné odpovědi, je zásada efektivity práv poskytnutých směrnicemi splněna v případě, ve kterém je výše úroků, poplatků a výdajů známa pouze hlavnímu dlužníkovi, prostřednictvím měsíčního výpisu z účtu nebo prostřednictvím zveřejnění v sídle banky?

Věc C-384/14: Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Juzgado de Primera Instancia n° 44 de Barcelona (Španělsko) dne 11. srpna 2014 – Alta Realitat S.L. v. Erlock Films a Ulrich Thomsen

Znalost jazyka – možnost odmítnutí zásilky

Předběžné otázky (výběr):

Musí být čl. 8 odst. 1 nařízení (ES) č. 1393/2007 [o doručování písemností] vykládán v tom smyslu, že vnitrostátní soud, který rozhoduje ve věci, je oprávněn na základě veškerých poznatků, které má v daném řízení k dispozici, určit, zda adresát rozumí určitému jazyku?

Musí být čl. 8 odst. 1 nařízení (ES) č. 1393/2007 vykládán v tom smyslu, že pokud vnitrostátní soud, který rozhoduje ve věci, určil na základě veškerých jemu v daném řízení dostupných poznatků, že adresát určitému jazyku rozumí, nesmí mu v takovémto případě subjekt doručující písemnost poskytnout možnost odmítnout přijetí této písemnosti?

Diskriminace

Věc **C-407/14**: Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Juzgado de lo Social número 1 de Córdoba (Španělsko) dne 27. srpna 2014 – María Auxiliadora Arjona Camacho v. Securitas Seguridad España, S.A.

Sankce – náhrada přesahující skutečnou škodu

Předběžná otázka:

Lze článek 18 směrnice 2006/54/ES o zavedení zásady rovných příležitostí a rovného zacházení pro muže a ženy v oblasti zaměstnání a povolání, když u náhrady škody způsobené oběti diskriminace na základě pohlaví stanoví odrazující charakter (vedle charakteru skutečného, účinného a přiměřeného utrpěné škodě), vykládat v tom smyslu, že umožňuje vnitrostátnímu soudu uložit vskutku dodatečnou přiměřenou náhradu mající povahu sankce – tedy náhradu škody v dodatečné výši, která navzdory tomu, že přesahuje plnou náhradu skutečné škody a újmy utrpěné obětí, slouží jako příklad pro ostatní (vedle samotného původce škody), ale za předpokladu, že tato částka zůstává v přiměřených mezích – i když je tato podoba náhrady mající povahu sankce cizí vlastní právní tradici vnitrostátního soudu?

Rozhodné právo

Věc **C-350/14**: Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Tribunale civile di Trieste (Itálie) dne 21. července 2014 – Florin Lazar právně zastoupen v řízení Luigim Erculeem v. Allianz SpA

Místo, kde vznikla škoda – škoda na straně příbuzných zemřelé

Předběžné otázky (výběr):

Jak by měl být vykládán pojem „místo, kde vznikla škoda“ ve smyslu čl. 4 odst. 1 nařízení (ES) č. 864/2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (tzv. Řím II) ve vztahu k žádosti o náhradu majetkové a nemajetkové škody uplatněné rodinnými příslušníky osoby, který zemřela v důsledku dopravní nehody, ke které došlo ve státě sídla soudu, pokud mají tito rodinní příslušníci bydliště v jiné zemi Evropské unie, a utrpěli v ní tyto škody?

Představuje pro účely použití čl. 4 odst. 1 nařízení (ES) č. 864/2007 majetková a nemajetková škoda utrpěná v zemi jejich bydliště rodinnými příslušníky osoby, která zemřela při dopravní nehodě, ke které došlo ve státě sídla soudu, „škodu“ ve smyslu první části čl. 4 odst. 1 nebo „nepřímé následky“ ve smyslu druhé části téhož ustanovení?

Lucia Hudecová

Rozhodnutí ESLP proti České republice

Věc Delta Pekárny a. s. proti České republice (stížnost č. 97/11)

Rozsudkem ze dne 2. října 2014 dospěl Evropský soud pro lidská práva (dále jen „Soud“) poměrem čtyř hlasů ke třem k závěru o porušení článku 8 Úmluvy, které spočívalo v absenci soudní kontroly šetření v obchodních prostorách společnosti, provedeného Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže (dále jen „Úřad“). Soud však neshledal příčinnou souvislost mezi zjištěným porušením a tvrzenou majetkovou újmou ve výši uložené pokuty, návrh na náhradu majetkové újmy tedy zamítl a stěžovatele přiznal pouze náhradu nákladů řízení ve výši 5 000 eur.

Stížnost byla podána v souvislosti s řízením zahájeným Úřadem, v rámci kterého proběhlo šetření v kancelářích obchodního oddělení akciové společnosti Delta Pekárny. Po provedení šetření uložil Úřad stěžovatelské společnosti pokutu za to, že mu neumožnila prošetřit veškeré elektronické údaje obchodní povahy nacházející se v jejích prostorách a že bránila provedení šetření tím, že si vzala zpět dva z odebraných dokumentů. Proti uložené pokutě se společnost neúspěšně bránila u soudů.

Stěžovatelka v první řadě tvrdila, že šetřením provedeným bez soudní kontroly došlo k porušení práva na respektování obydlí a korespondence ve smyslu článku 8 Úmluvy. Soud předně připomněl, že práva zaručená článkem 8 Úmluvy zaručují i práva společnosti na respektování jejího sídla, pobočky nebo obchodních prostor. V projednávaném případě není sporu o zásah do práva na respektování „obydlí“, které zahrnuje v určité míře i korespondenci. Soud se tedy zabýval tím, zda byl předmětný zásah „v souladu se zákonem“, sledoval legitimní cíl či cíle a byl

„nezbytný v demokratické společnosti“. Ve vztahu k prvním dvěma podmínkám konstatoval, že zásah měl základ v zákoně o ochraně hospodářské soutěže a sledoval legitimní cíl „hospodářského blahobytu země“. U posouzení nezbytnosti zásahu vzal Soud sice v potaz, že šetření proběhlo za přítomnosti zástupců stěžovatelské společnosti, Úřad nebyl oprávněn zabavit dokumenty (byly mu předány pouze kopie) a pracovníci Úřadu byli vázáni povinností mlčenlivosti. Konstatoval však, že při absenci předchozího povolení soudu, účinné následné soudní kontroly nezbytnosti napadeného opatření – žádné z řízení se přímo netýkalo řádného průběhu šetření – a právní úpravy týkající se případného zničení získaných kopií, nebyly procesní záruky dostatečné k tomu, aby zamezily riziku zneužití pravomocí Úřadu. K porušení článku 8 Úmluvy tedy došlo. Další námitky stěžovatelky ve vztahu k čl. 6 odst. 1 Úmluvy, článku 14 ve spojení s článkem 8 Úmluvy a článku 1 Protokolu č. 1 Soud odmítl jako nepřijatelné a tvrzeným porušením článku 13 se vzhledem k závěrům k článku 8 nezabýval.

Se závěry většiny se neztotožnili soudce Villiger, soudkyně Yudkivská a soudce Pejchal, kteří ve společném nesouhlasném stanovisku zdůraznili, že v řízení o pokutě uložené společnosti soudy provedly analýzu otázek týkajících se zákonnosti, legitimního cíle a přiměřenosti opatření, a to s ohledem na judikaturu Soudu. Stěžovatelská společnost navíc před vnitrostátní soudy neuvedla argumenty, že by šetření nebylo nezbytné a nepřiměřené. Uzavřeli tedy, že předmětnou soudní kontrolu *ex post* lze dle jejich názoru považovat za účinnou.

Věc Dvořáček proti České republice (stížnost č. 12927/13)

V rozsudku ze dne 6. listopadu 2014 se Soud zabýval podmínkami psychiatrické léčby, které stěžovatele dle jeho tvrzení vystavili nelidskému a ponižujícímu zacházení ve smyslu článku 3 Úmluvy. Soud však v rozsudku neshledal porušení článku 3 Úmluvy ani ve vztahu k materiální, ani k procesní složce. Stěžovateli bylo v roce 1999 diagnostikováno gene-

tické onemocnění, v souvislosti se kterým trpěl i hebefilií (náklonností k dospívajícím). Vzhledem k trestným činům sexuální povahy, které stěžovatel spáchal na nezletilých, mu bylo v září 2007 uloženo ochranné léčení, přičemž od září 2007 do září 2008 léčba probíhala v Psychiatrické léčebně ve Šternberku.

Ve vztahu k léčbě stěžovatel namítal, že byl nucen spát v posteli, která nebyla uzpůsobena jeho zdravotnímu stavu a souvisejícím bolestem zad, nebylo mu umožněno v průběhu dne ležet, i když to jeho stav vyžadoval, neměl k dispozici uzamykatelnou skříňku na osobní věci a byl nucen sprchovat se s dalšími pacienty pod dohledem zdravotnického personálu ženského pohlaví. Navíc mu byla nucena léčba antiandrogeny (tzv. chemická kastrace) a byl rovněž podroben tlaku podstoupit chirurgickou kastraci.

Ohledně podmínek v průběhu ochranného léčení Soud konstatoval, že nedosáhly úrovně nelidského a ponižujícího zacházení. I když Soud uznal, že sporná opatření působila stěžovateli nepřijemnosti, byla odůvodněná jeho zdravotním stavem a jeho jednáním a nelze pominout ani snahu zdravotnického personálu zlepšit jeho situaci. Soud zejména zdůraznil, že pro omezení celodenního pobytu na lůžku existovaly zdravotní důvody, neboť cílem léčby bylo vytvořit režim odpovídající běžnému životu a navíc, celodenní pobyt na lůžku mohl vést k omezení pohyblivosti a atrofii. Soud tedy neshledal žádnou okolnost, jež by mohla vést k zacházení v rozporu s článkem 3 Úmluvy.

U samotného způsobu léčby se Soud v první řadě zabýval spornou otázkou, zda stěžovatel s léčbou souhlasil, či nikoliv. Z počátku stěžovatel léčbu antiandrogeny striktně odmítal, později ale na ni přistou-

pil, i když tvrdil, že to bylo pouze ze strachu z případné nemožnosti ukončit léčbu a z chirurgické kastrace. Soud předně uvedl, že není prokázáno, že by byl stěžovatel vystaven tlaku podstoupit chirurgickou kastraci. Uznal, že stěžovatel se nacházel před náročnou volbou, zda podstoupit léčbu antiandrogeny, která by umožňovala poměrně brzké ukončení léčby, nebo volit alternativní způsoby (psychoterapie, socioterapie), které by trvaly mnohem déle. Taková situace mohla podle Soudu dostat stěžovatele pod určitý tlak. Zdůraznil však, že pro uvedenou léčbu existovaly zdravotní důvody a pouhá psychoterapie by nebyla ve stěžovatelově případě účinná. Navíc pokračoval, když stěžovatel proti léčbě vznesl výhrady, snažilo se zařízení najít řešení a léčba antiandrogeny byla doplněna i psychoterapií a ergoterapií. Soud tedy uzavřel, že léčba byla z medicínského hlediska potřebná a stěžovatel k ní dal souhlas. I když Soud kritizoval skutečnost, že souhlas stěžovatele k léčbě nebyl písemný, což by situaci vyjasnilo a zajistilo právní jistotu dotčených subjektů, konstatoval, že se jednalo pouze o procesní nedostatek, který pro shledání porušení článku 3 Úmluvy nestačí. Soud nedospěl k závěru o porušení ani ve vztahu k procesní složce článku 3 Úmluvy, neboť stěžovatel měl k dispozici žalobu na ochranu osobnosti, v rámci které byl umožněn přezkum podmínek léčby. Tento opravný prostředek navíc stěžovatel využil, nelze tudíž vytýkat policii, na kterou se stěžovatel obrátil, že nezahájila trestní stíhání.

Věc Hanzelkovi proti České republice (stížnost č. 43643/10)

Dne 11. prosince 2014 vynesl Soud hned dva rozsudky týkající se problematiky porodů. Prvním z nich je rozsudek týkající se stížnosti matky a jejího dítěte ohledně nuceného převozu do nemocnice v souvislosti s jejím odchodem pár hodin po porodu. Soud v takovém jednání shledal porušení článku 8 Úmluvy a konstatoval i porušení článku 13 Úmluvy.

První stěžovatelka porodila v říjnu 2007 v nemocnici Hořovice bez komplikací syna (druhý stěžovatel). Syn ani ona neměli žádné zdravotní problémy a matka se přes nesouhlas lékařů rozhodla nemocnici několik hodin po porodu opustit. Personál nemocnice následně o situaci informoval policii a později i orgán sociálně-právní ochrany dítěte, který si od lékaře vyžádal zprávu konstataující ohrožení zdraví, případně i života dítěte. Orgán sociálně-právní ochrany dítěte

pak podal k soudu žádost o vydání předběžného opatření, které bylo vyhověno, přičemž předběžné opatření bylo ještě tentýž den nuceně vykonáno. Stěžovatelka tak byla s dítětem převezena do nemocnice, kde zůstala dva dny, aniž by na ní nebo dítěti byly provedeny nějaké úkony. Na základě negativního reverteru byli oba stěžovatelé propuštěni domů přibližně 50 hodin po porodu.

Soud předně konstatoval, že sporný zásah byl v souladu se zákonem a sledoval legitimní cíl ochrany zdraví, neprošel však testem posouzení nezbytnosti v demokratické společnosti. Soud uvedl, že přestože hospitalizace trvala pouze tři dny a stěžovatelé nebyli oddělení, vnitrostátní orgány měly povinnost ověřit, zda ve vztahu k dítěti existuje skutečné nebezpečí a zda nebylo možné jeho zdraví chránit méně ruši-

opatřením. Soud vzal do úvahy zejména stručné odůvodnění soudu rozhodujícího o předběžném opatření, ve kterém je pouze odkaz na lékařskou zprávu. Z předběžného opatření nevyplývá, že by se soud snažil zjistit všechny okolnosti případu a že by se s přihlédnutím k těmto okolnostem zabýval možností uplatnění méně rušivého opatření. Soud tak konstatoval, že tento závažný zásah do soukromého života stěžovatelů přesáhl prostor pro uvážení dotčeného státu

Věc Dubská a Krejzová proti České republice (stížnosti č. 28859/11 a 28473/12)

Soud dále dne 11. prosince 2014 vynesl rozsudek v dlouho očekávané kauze týkající se domácích porodů, přičemž konstatoval, pro některé bez pochyby překvapivě, že neumožnění výkonu povolání porodní asistentky při domácích porodech není porušením práva na ochranu soukromého života ve smyslu článku 8 Úmluvy.

Obě stížnosti se týkaly nemožnosti porodit dítě v domácím prostředí za pomoci porodní asistentky. První stěžovatelka, paní Dubská, chtěla родit doma po předchozí negativní zkušenosti z porodnice. Obrátila se na zdravotní pojišťovnu i na krajský úřad s prosbou o pomoc při vyhledání porodní asistentky. Bylo jí sděleno, že zdravotní pojištění neumožňuje pokrýt náklady domácích porodů a legislativa obecně neopravňuje porodní asistentku k vedení porodu v domácím prostředí, protože tam není vybavení vyžadované příslušnou vyhláškou. Stěžovatelka nakonec porodila doma sama. Druhá stěžovatelka porodila již dvakrát doma za pomoci porodní asistentky, která však neměla žádné povolení od státu. Od vnitrostátních orgánů se jí dostalo v podstatě totožných odpovědí jako paní Dubské a nakonec porodila v nemocnici.

Soud ve vztahu k danému případu v první řadě uvedl, že namítaný zásah je nutné posuzovat z hlediska negativních závazků státu, tedy z hlediska jeho povinnosti nezasahovat do soukromého života matek. Soud nejdříve uvedl, že uvedený zásah byl v souladu se zákonem a sledoval legitimní cíl ochrany zdraví a práv jiných. Při posuzování nezbytnosti zásahu v demokratické společnosti Soud připomněl, že tam, kde v členských státech Rady Evropy neexistuje ohledně dotčených zájmů a způsobů jejich ochrany konsensus, je prostor pro uvážení státu širší. Soud dále poznamenal, že předkládaný případ zahrnuje komplexní posouzení otázek zdravotní politiky. Novorozenec je navíc fyzicky zranitelný a plně závislý na rozhodnutích jiných, což odůvodňuje výrazné zapoje-

a konstatoval porušení článku 8 Úmluvy. Současně dospěl k závěru o porušení článku 13 Úmluvy, neboť stěžovatelé vůči danému opatření nedisponovali žádným účinným prostředkem nápravy. Soud však stěžovatelům v souvislosti s konstatovanými porušením nepřiznal žádnou částku z titulu spravedlivého zado- stučnění a uložil pouze náhradu nákladů řízení ve výši 3 000 eur.

ní státu. Na otázce domácích porodů krom toho ne- panuje mezi státy shoda a její řešení zahrnuje obecné sociální a ekonomické úvahy, včetně rozpočtových otázek. Prostor pro uvážení ponechaný státu tedy musí být široký. Při posuzování situace v České republice vzal Soud do úvahy možnost matek svobodně volit mezi porodnicemi a připustil, že dle studií domácí porody nepředstavují zvýšené riziko, pokud jsou současně splněny určité podmínky. Míra naplněnosti dvou ze tří podmínek v České republice, a to konkrétně přítomnosti kvalifikované porodní asistentky a rychlý transfer do nemocnice v případě komplikací, však riziko ohrožení zdraví a života matky i dítěte spíše zvyšuje. I bezproblémové těhotenství může být navíc zakončeno nepředvídatelnými komplikacemi, které vyžadují rychlý lékařský zásah.

Soud se v závěru zabýval tím, zda vnitrostátní orgány, zejména Ministerstvo zdravotnictví, při regulaci domácích porodů náležitě zohlednily všechny soupeřící zájmy a zvážily možné alternativy. Ministerstvo zdravotnictví sice takové posouzení původně neprovedlo, později se však pokusilo o otevřenou diskuzi se všemi dotčenými skupinami. Doporučil, aby vnitrostátní orgány neustále právní úpravu posuzovaly s ohledem na aktuální zdravotnický, vědecký i právní vývoj a ocenil, že Ministerstvo zdravotnictví upravilo vyhlášku a umožnilo ženám opustit nemocnici 24 hodin po porodu. S ohledem na všechny okolnosti Soud uzavřel, že stát při přijímání a uplatňování politiky ohledně domácích porodů nepřekročil svůj prostor pro uvážení a k porušení článku 8 Úmluvy tak nedošlo.

Nesouhlasné stanovisko vyjádřil pouze soudce Lemmens, který se domnívá, že situace v České republice nezajišťuje spravedlivou rovnováhu mezi soupeřícími zájmy. Souhlasné stanovisko pak připojili soudce Villiger a soudkyně Yudkivska, která vyjádřila pochybnosti o aplikovatelnosti článku 8 Úmluvy.

Odborný příspěvek

Problematika vyčerpání práv (paralelních dovozů) – srovnání Japonska a České republiky [1]

ÚVOD

Problematika vyčerpání práv je v České republice aktuálním tématem zejména v oblasti farmacie. Tento příspěvek je přeloženou, přepracovanou a podstatně zkrácenou kapitolu srovnávací práce, napsanou v rámci mé šestiměsíční stáže u Japonského Institute of Intellectual Property v Tokiu. Jedná se o srovnání nejvýznamnější kauzy týkající se problematiky vyčerpání práv v Japonsku spolu se dvěma významnými případy z Evropské unie (rozhodnutí Evropského soudního dvora). Japonským případem je BBS case [2] a EU případy C-178/80, *Stephar v. Merck* a C-19/84, *Pharmon v. Hoechst*.

PARALELNÍ DOVOZY – VYČERPÁNÍ PRÁV

Paralelní dovozci nabízejí na trhu zboží bez svolení oprávněného k duševnímu vlastnictví vztahujícího se k tomuto zboží. Uvedené zboží je v důsledku paralelního dovozu na trhu nabízeno k prodeji za nižší cenu, než se nabízí autorizovaný produkt. Paralelní dovoz představuje ohrožení vybudovaného distribučního systému oprávněného vlastníka duševního vlastnictví nebo udělených licencí k tomuto duševnímu vlastnictví [3].

MEZINÁRODNÍ, REGIONÁLNÍ A NÁRODNÍ VYČERPÁNÍ PRÁV

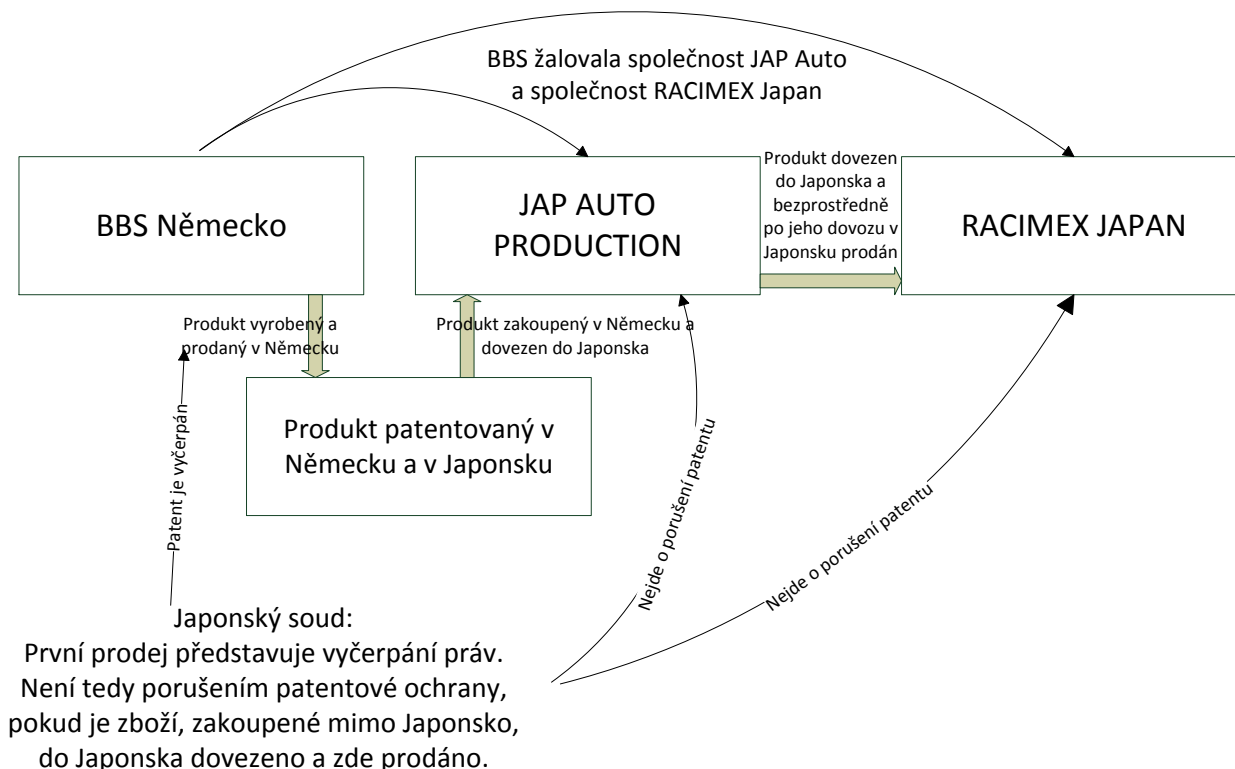
Vyčerpání práv se člení na národní, mezinárodní a regionální (v Evropské unii – komunitární vyčerpání). Národní vyčerpání práv představuje skutečnost, že práva duševního vlastnictví jsou vyčerpána pouze na území státu, kde je zboží (se souhlasem vlastníka práv duševního vlastnictví) umístěno na trh. K mezinárodnímu vyčerpání práv dojde umístěním zboží na konkrétní trh, avšak tímto umístěním dojde k vyčerpání pro celý svět. Posléze je možné zboží prodat na kterémkoliv trhu bez ohledu na právní ochranu na tomto (jiném) trhu. Uvedený přístup aplikuje např. právě Japonsko a může být zdrojem řady problémů. Regionální vyčerpání práv je v současnosti

představováno komunitárním vyčerpáním práv v Evropské unii. Jedná se o výjimku z dohody TRIPS, článku 4 písm. d), vyjednanou státy Evropské unie před přijetím dohody TRIPS [4].

JAPONSKÁ ROZHODNUTÍ TÝKAJÍCÍ SE PROBLEMATIKY VYČERPÁNÍ PRÁV – ROZHODNUTÍ BBS

Japonsko problematiku vyčerpání řešilo v několika případech. Jednalo se např. o rozhodnutí Okresního soudu v Ósace z 24. dubna 1989 v případě *Bourací kladiva* (japonsky ハンマーを粉碎, Hanmā o funsai; angl. *Crushing Hammers*); rozhodnutí tokijského Vrchního soudu pro práva duševního vlastnictví z 29. listopadu 2001 ve věci *Acyclovir*; rozhodnutí Okresního soudu v Ósace ze dne 26. listopadu 2002 ve věci *Metal Step*; rozhodnutí Okresního soudu v Tokiu ze dne 24. dubna 2007 ve věci *Fuji Film „Filmový přístroj s objektivem“*. Nejzajímavějším a také nejkontroverznějším případem je rozhodnutí japonského Nejvyššího soudu ze dne 1. července 1997, č. 1995(O)1988 známé jako *BBS case*, které je některými odborníky, zejména mimo Japonsko, považováno za poněkud kontroverzní. Příkladem je článek Thomase Hayse s názvem „Poznámky k případu *BBS KRAFTFAHRZEUGTECHNIK AG V RACIMEX JAPAN KK; JAP AUTO PRODUCTS KK* – Japonsko otevřelo dveře paralelnímu dovozu patentovaných produktů“, publikovaný na webových stránkách právnické fakulty University of Melbourne [5]. Podle tohoto případu je patentové právo v Japonsku vyčerpáno, pokud vlastník patentu (nebo jiná osoba s jeho souhlasem) převede produkt chráněný patentem na třetí osobu mimo Japonsko [6]. *BBS case* řeší problematiku mezinárodního vyčerpání práv, který byl japonskými soudy řešen v mezinárodních souvislostech.

Tento případ lze ilustrovat následujícím schématem [7]:

BBS Kraftfahrzeugtechnik AG (“BBS“), je německou společností mající zaregistrované patenty jak v Evropě tak v Japonsku. Předmětem tohoto patentu je druh kola u auta, který je prodáván jak v Německu, tak prostřednictvím společnosti Nihon BBS KK a Washi Mayer KK v Japonsku. Ceny uvedeného (stejného) produktu jsou v obou státech rozdílné. Společnost JAP Auto Produkts KK (dále jen „Jap Auto“), uvedené zboží zakoupila v Německu a exportovala jej do Japonska, kde toto zboží bylo bezprostředně přeprodáno společnosti Racimex Japan KK (dále jen „Racimex“). Německý vlastník patentů podal v Japonsku proti společnosti JAP Auto a Racimex žalobu. Uvedenou věcí se zabývala celá soustava japonských soudů a japonský Nejvyšší soud dospěl k závěru, že patentem chráněná práva jsou v posuzované věci vyčerpána. Japonský soud ve svém rozhodnutí uvedl následující:

1. ochrana vynálezu, chráněného prostřednictvím patentového práva musí být realizována v souladu se společenským a veřejným zájmem,
2. při převodu dochází k transferu veškerých práv z převodce na nabyvatele. Nabyvatel uvedeným krokem získává veškerá práva, která dříve patřila postupiteli. Patentem chráněné výrobky jsou uváděny na trh, aby na tomto trhu byly dále zužitkovány např. dalším nákupem a prodejem produktu (aby došlo k dalšímu oběhu patentem

chráněného produktu), když další oběh je uskutečňován na základě předpokladu, že nabyvatelé získávají právo produkt volně používat pro své podnikání, což již není závislé na patentové ochraně tohoto produktu. Bude-li pro další oběh produktu pokaždé požadováno svolení držitele patentu, dojde na trhu k zablokování volného pohybu zboží. Samotné zablokování volného pohybu zboží na trhu bude mít za následek poškození zájmů držitele patentu a zároveň dojde k negaci samotné patentové ochrany vyjádřené v § 1 japonského patentového zákona: „podporovat vynálezeckou činnost a přispět k rozvoji odvětví tím, že účelem tohoto zákona je ochrana a využívání vynálezů“.

3. držitel patentu prodejem produktu svoji odměnu za výrobu patentovaného vynálezu již obdržel a také dostává poplatky za licenční využití patentu. Není tedy nutné, aby držitel patentu měl další zisk z oběhu zboží na trhu patentovaných výrobků. Patentem chráněná práva byla vyčerpána tím, že produkt byl dán (prodejem nebo na základě licence) k dispozici veřejnosti [8].

Pro vlastníka patentu předchozí (prodej) znamená vyčerpání jeho patentových práv prodejem produktu, a to přestože tento produkt je patentově chráněn jak v jeho vlastní zemi, tak v Japonsku. Podle japonské-

ho soudu vlastník patentu obdržel svoji odměnu prvním prodejem produktu. Jediným možným řešením je skutečnost, že smlouva o prodeji příslušného produktu bude obsahovat ustanovení, že kupující nesmí předmět koupě prodat ve třetí zemi. Pokud taková smlouva uzavřena není, z hlediska japonského práva jsou patentová práva vyčerpána a není jejich porušením další prodej směřovaný na další teritoria.

ČESKÁ REPUBLIKA

Česká republika problematiku vyčerpání práv upravuje v čl. 13b zákona č. 527/1990 Sb., o vynálezech a zlepšovacích návrzích. Přes zákonnou úpravu dosud není problematika vyčerpání práv judikaturou nikterak řešena. Problematice vyčerpání práv se blíží rozhodnutí Nejvyššího soudu (23 Cdo 4407/2011 - právo na informace a průmyslového vlastnictví; 23 Cdo 1213/2013 - nekalá soutěž a přebalování léků) a rozhodnutí Nejvyššího správního soudu (7 Ans 8/2011 - jedná se o nečinnost Celního úřadu).

Česká republika se s problematikou vyčerpání práv potýká zejména v oblasti farmacie, kdy právě v ČR jsou léky levnější než v jiných zemích EU a dochází k jejich nákupu na území ČR a jejich reexportu to těch zemí EU, kde jsou stejné léky dražší. Uvedená problematika se dotýká komunitárního vyčerpání práv. Na úrovni EU byla tato problematika řešena v několika rozhodnutích Soudního dvora, z nichž nejzajímavější jsou případy C-178/80, *Stephar v. Merck* a C-19/84, *Pharmon v. Hoechst*. Oba se týkají problematiky paralelních dovozů v oblasti farmacie.

ZÁVĚR

Japonský přístup k problematice vyčerpání práv ve srovnání s ostatními zeměmi, je poněkud kontroverzní. V uvedeném ohledu je nutno přihlídnout ke skutečnosti, že se jedná o ostrovní stát s vlastní justiční tradicí. Japonské právo by se dalo označit za právo kontinentálního typu kam se přesunulo z typu čínského[9], nicméně má celou řadu odlišností vycházejících z japonských tradic, kultury a skutečnosti, že Japonsko bylo (a do jisté míry je i v současnosti) uzavřenou společností. Podobných z hlediska Evropy nebo USA kontroverzních rozhodnutí je v Japonsku více, a to přes skutečnost, že se japonské právo i ve svém rozhodování začíná pomalu přibližovat evropskému nebo americkému chápání. Příkladem takového kontroverzního rozhodnutí japonského Nejvyššího soudu 35

MINSHU 7-1224 (ze dne 16. října 1981) je *Malaysia Airlines case*, týkající se problematiky mezinárodního práva soukromého. Nicméně právě toto rozhodnutí se snaží nový japonský zákon o mezinárodním právu soukromém změnit. Pokud tedy dojde k řešení jakéhokoliv právního problému s Japonskem, je nutné tedy pamatovat, že rozhodnutí v podobných případech mohou být s ohledem na kulturu značně odlišná.

Petr Košík [10]

[1] Příspěvek je přepracovanou a podstatně zkrácenou verzí kapitoly VIII. *Lawsuits about exhaustion of rights (compared with the status in the Czech Republic and selected EU Countries, selected decisions)* práce Petr Kosik, *The Positive Impact of Intellectual Property Harmonization on Diversity of National Regulations of International Private Law*, Institute of Intellectual Property, Tokyo, Japan, červen 2014, str. 37-46.

[2] Tokio, Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 1. června, č. 1995 (O)No.1988, (dále jen „BBS case“).

[3] Thomay Hays, *Parallel Importation Under European Union Law*, Sweet and Maxwell, London 2004, str. 1 a 2.

[4] Dohoda TRIPS, v ČR publikována jako sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 191/1995 Sb.

[5] Thomas Hays, “CASE NOTE BBS KRAFTFAHRZEUG-TECHNIK AG V RACIMEX JAPAN KK; JAP AUTO PRODUCTS KK (Case No. H-7 (O) 1988, dated 1 July 1997) JAPAN OPENS THE DOOR TO PARALLEL IMPORTS OF PATENTED GOODS, <http://www.law.unimelb.edu.au/files/dmfile/download8eb71.pdf> (přístup 31. říjen 2014).

[6] Kaoru Kuroda and Eiji Katayama, *Efforts to establish clear standards for exhaustion in Japan*, 7 Wash.J.L. Tech. & Arts str. 518, <http://digital.law.washington.edu/dspace-law/handle/1773.1/1133> (přístup 31. říjen 2014).

[7] Petr Košík, *The Positive Impact of Intellectual Property Harmonization on Diversity of National Regulations of International Private Law*, Institute of Intellectual Property, Tokyo, Japan, červen 2014, str. 41.

[8] Tokio, Nejvyšší soud, rozhodnutí ze dne 1. června 1997, č. 1995(O)No.1988, případ BBS.

[9] Hiroshi Oda, *Japanese law*, third edition, Oxford University Press, Oxford 2009, str. 3 a 6.

[10] JUDr. Mgr. Petr Košík,

Autor je od roku 2006 soudcem Okresního soudu v Ústí nad Labem, kde se věnuje oblasti občanského a obchodního práva. Vystudoval Právnickou fakultu Masarykovy univerzity v Brně (Mgr. 2001, JUDr. 2006) a Metropolitní univerzitu v Praze (Mgr. 2013). Od roku 2013 je doktorandem na Právnické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. V roce 2010 absolvoval studium práva duševního vlastnictví na CASRIP institutu při Právnické fakultě na University of Washington in Seattle, USA a v letech 2013-2014 mezinárodní stáž u Institute of Intellectual Property in Tokyo, Japonsko (IIP), kde působil jako pozvaný výzkumník. Součástí stáže u IIP byla také publikační a přednášková činnost završená publikací s názvem *The Positive Impact of Intellectual Property Harmonization on Diversity of National Regulations of International Private Law*, vydanou IIP v červnu 2014 v angličtině a japonštině.

Monitoring odborné literatury

Systém evropského práva

- Malenovský, J., Vilímková, V.: Co vyvodí Soudní dvůr ze svých rozsudků Åkerberg Fransson a Melloni pro svou budoucí judikaturu? Soudní rozhledy č. 11–12/2014.
- Svoboda, P.: Další mimosmluvní rozšíření pravomocí Evropského parlamentu. Právní rozhledy č. 20/2014.
- Zbíral, R.: Snaha o zmenšení pravomocí EU: právně-politická priorita s nejasným cílem a strategií. Právní rozhledy č. 22/2014.

Evropské civilní právo

- Mišúr, P.: Evropská komise vyzvala k opatřením proti nekalým praktikám v potravinářském dodavatelském řetězci. Obchodněprávní revue č. 10/2014
- Mišúr, P.: Rada EU odtajnila Směrnici pro jednání o Transatlantickém partnerství v oblasti obchodu a investic mezi EU a USA (TTIP). Obchodněprávní revue č. 11–12/2014.
- Tichý, L.: Sociální dialog: Privatizace evropského pracovního zákonodárství? Právník č. 12/2014.
- Vavrečka, J., Grmelová, N.: Předběžné opatření vydané v meritu věci v kontextu unijního a ústavního práva. Soudní rozhledy č. 10/2014.

Evropské trestní právo

- Klímek, L.: Európsky úrad pre boj proti podvodom (OLAF). Justičná revue č. 8–9/2014.
- Leflerová, L.: Opatrenia nahradenia väzby v právnej úprave Spolkovej republiky Nemecko. Justičná revue č. 10/2014.
- Malá, L.: Základní rámec hmotného dědického práva ve Francii. Ad Notam, č. 5/2014.
- Szabová, E.: Procesné práva obvinenej osoby – aktuálny vývoj na úrovni EÚ. Státní zastupitelství č. 6/2014.
- Švarc, M.: Klíčové výstupy pro rozvoj evropského trestního práva z říjnové Rady pro spravedlnost a vnitřní věc. Trestněprávní revue č. 11–12/2014.
- Záhora, J.: Európske štandardy pre monitorovanie osôb v trestnom konaní. Trestněprávní revue č. 11–12/2014.

Evropské správní právo

- Zůbek, J., Šelleng, D.: K postavení držitelů cizozemských řidičských průkazů v systému bodového hodnocení řidičů. Právní rozhledy č. 20/2014.

Evropský soud pro lidská práva

- Malíř, J.: Evropské soudy a povinné očkování: na okraj judicializace jednoho společenského problému. Právní rozhledy č. 19/2014.
- Malíř, J.: Právo na přístup ke zdravotní péči z hlediska evropského práva lidských práv. Právní rozhledy č. 21/2014.

Mezinárodní právo

- Bílková, V.: mezinárodněprávní aspekty vývoje na Krymu. Jurisprudence č. 3/2014.
- Giertl, A.: Imunita cudzieho štátu v konaní pred súdmi. Justičná revue č. 10/2014.
- Šmakalová, E., Šmakal, J.: Nejvyšší správní soud k výkladu čl. 31 Úmluvy o právním postavení uprchlíků a zákonu o pobytu cizinců. Právní rozhledy č. 22/2014

Katarína Šipulová, Libor Havelka, Alžbeta Kondelová, Lucia Hudcová

Aleš Pavel

Tel.: +420 541 593 148, +420 541 593 161, +420 541 593 176

Fax: +420 541 593 561, email: international@soud.cz

Nejvyšší soud, ISSN 2336-1611

Názory uvedené v jednotlivých příspěvcích představují názory autorů, nikoliv oficiální stanoviska Nejvyššího soudu.